

Yeddinci çağırış

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİ İCLASLARININ

PROTOKOLLARI
VƏ
STENOQRAMLARI

Beşinci sessiya
Payız

57-ci cild

30 dekabr 2025-ci il

Milli Məclisin nəşri
Bakı – 2025

Milli Məclis Aparatının
Redaksiya və nəşr işləri şöbəsində
hazırlanmışdır

YEDDİNCİ ÇAĞIRIŞ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİNİN
V SESSİYASI İCLASININ

PROTOKOLU № 58

Milli Məclisin iclas salonu.
30 dekabr 2025-ci il.

İclasda Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri
***Sahibə Qafarova** sədrlik etmişdir.*

İclasda Milli Məclisin 117 deputatı iştirak etmişdir.

Qeydiyyat	(saat 11.02 dəq.)
İştirak edir	114
Yetərsay	83

İclasın gündəliyinə aşağıdakı məsələlər daxil idi:

1. “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Somali Federativ Respublikası Hökuməti arasında diplomatik pasport sahiblərinin vizadan qarşılıqlı azad edilməsi haqqında Saziş”in təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi.
2. “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Uqanda Respublikası Hökuməti arasında diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələblərindən azad edilməsi haqqında Saziş”in

təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi.

3. “Minatəmizləmə fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 13 dekabr tarixli 90-VIIQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi.

4. “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” və “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

5. “Dövlət rüsumu haqqında” və “Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

6. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

7. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, “Sosial sığorta haqqında” və “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

8. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, “Həmkarlar ittifaqları haqqında”, “Sosial sığorta haqqında”, “Bələdiyyələrin statusu haqqında”, “Validəyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında”, “Azərbaycan

Respublikasında vərəmlə mübarizə haqqında”, “Narkoloji xidmət və nəzarət haqqında”, “Gənclər siyasəti haqqında”, “Yaşayış minimumu haqqında”, “Ünvanlı dövlət sosial yardımı haqqında”, “Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında”, “İşsizlikdən sığorta haqqında”, “Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında”, “Məşğulluq haqqında” və “Hesablama Palatası haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

9. “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

10. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

11. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində, “Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında” və “Mədəniyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

12. “Notariat haqqında” və “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

13. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

14. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, “Tütün və tütün məmulatları haqqında”, “Reklam haqqında” və “Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

15. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibəti ilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Müraciəti.

Aşağıdakı məsələlər müzakirə edilmişdir:

Gündəlik haqqında.

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Bəhrüz Məhərrəmov, Zahid Oruc, Günay Əfəndiyeva, Ceyhun Məmmədov, Vüqar Bayramov, Hicran Hüseynova, Göydəniz Qəhrəmanov, Vüqar İskəndərov, Vasif Qafarov, Tahir Rzayev

Təklif: Gündəlik qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.03 dəq.)

Lehinə 114

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 114

Nəticə: Qəbul edildi

1. “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Somali Federativ Respublikası Hökuməti arasında diplomatik

pasport sahiblərinin vizadan qarşılıqlı azad edilməsi haqqında Saziş”in təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi.

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Rizvan Nəbiyev, Hikmət Məmmədov, Sahib Alıyev

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.47 dəq.)

Lehinə 112

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 113

Nəticə: Qəbul edildi

2. “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Uqanda Respublikası Hökuməti arasında diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələblərindən azad edilməsi haqqında Saziş”in təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi.

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Zaur Şükürov

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.54 dəq.)

Lehinə 108

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi	1
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

3. “Minatəmizləmə fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 13 dekabr tarixli 90-VIIQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi.

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Vüqar Bayramov, Əhliman Əmiraslanov, Günay Əfəndiyeva, Tahir Rzayev, Əli Hüseynli, Siyavuş Novruzov

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.05 dəq.)
Lehinə	112
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	2
İştirak edir	114
Nəticə: Qəbul edildi	

4. “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” və “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Arzu Nağıyev

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.07 dəq.)

Lehinə 111

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 111

Nəticə: Qəbul edildi

5. “Dövlət rüsumu haqqında” və “Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Azər Əmiraslanov

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.08 dəq.)

Lehinə 110

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 111

Nəticə: Qəbul edildi

6. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Azər Əmiraslanov

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.10 dəq.)

Lehinə 112

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 112

Nəticə: Qəbul edildi

7. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, “Sosial sığorta haqqında” və “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Əli Hüseynli, Azər Əmiraslanov, Musa Quliyev

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.11 dəq.)

Lehinə 112

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 112

Nəticə: Qəbul edildi

8. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, “Həmkarlar ittifaqları haqqında”, “Sosial sığorta haqqında”, “Bələdiyyələrin statusu haqqında”, “Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında”, “Azərbaycan Respublikasında vərəmlə mübarizə haqqında”, “Narkoloji xidmət və nəzarət haqqında”, “Gənclər siyasəti haqqında”, “Yaşayış minimumu haqqında”, “Ünvanlı dövlət sosial yardımı haqqında”, “Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında”, “İşsizlikdən sığorta haqqında”, “Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında”, “Məşğulluq haqqında” və “Hesablama Palatası haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev, Əli Hüseynli, Azər Əmiraslanov, Siyavuş Novruzov, Hicran Hüseynova, Rəşad Mahmudov, Şahin İsmayılov

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.15 dəq.)

Lehinə 105

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 105

Nəticə: Qəbul edildi

9. “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Zəhid Oruc

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.18 dəq.)

Lehinə 108

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 109

Nəticə: Qəbul edildi

10. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Kamal Cəfərov

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.18 dəq.)

Lehinə 109

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 109

Nəticə: Qəbul edildi

11. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində, “Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında” və “Mədəniyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Nizami Səfərov, Şahin Seyidzadə

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.20 dəq.)

Lehinə 108

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 109

Nəticə: Qəbul edildi

12. “Notariat haqqında” və “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Nurlan Həsənov

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.21 dəq.)

Lehinə 107

Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	108
Nəticə: Qəbul edildi	

13. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Azər Əmiraslanov

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.22 dəq.)

Lehinə	110
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	111
Nəticə: Qəbul edildi	

14. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, “Tütün və tütün məmulatları haqqında”, “Reklam haqqında” və “Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Rzayev, Azər Əmiraslanov, Musa Quliyev

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.25 dəq.)

Lehinə 114

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 114

Nəticə: Qəbul edildi

15. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibəti ilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Müraciəti.

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Zaur Şükürov

Təklif: Qərar qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.30 dəq.)

Lehinə 111

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 112

Nəticə: Qəbul edildi

Cari məsələlərin müzakirəsi.

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Azərbaycan Respublikası

Milli Məclisinin sədri

Sahibə Qafarova

MİLLİ MƏCLİSİN İCLASI

30 dekabr 2025-ci il. Saat 11.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri

Sahibə Qafarova sədrlik edir

Sədrlik edən. Xoş gördük, hörmətli deputatlar, hörmətli media nümayəndələri.

Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, qeydiyyatdan keçin. Buyurun.

Qeydiyyat	(saat 11.02 dəq.)
İştirak edir	114
Yetərsay	83

Yetərsay var, iclasa başlayırıq.

Xahiş edirəm, gündəliyə də münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.03 dəq.)
Lehinə	114
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	114
Nəticə: Qəbul edildi	

Gündəlik də qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, 30 dəqiqəmiz var, 10 nəfər çıxış edə bilər. Kim istəyir yazılsın. 10 nəfərin siyahısı qalsın.

Bəhruz Məhərrəmov. Buyurun.

Bəhruz Məhərrəmov. Təşəkkür edirəm. Hörmətli sədr, əziz həmkarlar. Təhlil edərək əminliklə deyə bilərik ki, cənab İlham Əliyev başa vurduğumuz 2025-ci ili Azərbaycan üçün həm iqtisadi, həm sosial, həm də siyasi cəhətdən tarixi dönüş dövrünə çevirə bilib. İlk növbədə məhz dövlət başçısının qətiyyəti ilə müstəqillik tariximizin heç bir dövründə olmayan de-fakto sülhə nail olmuşuq. Xüsusən avqustda imzalanan Vaşinqton razılaşmaları, habelə sülh sazişi mətninin paraflanması dayanıqlı sülh üçün tarixi addım oldu.

Eyni zamanda, ötən bir il dövlətin ali məqsədlərinin, habelə milli prioritetlərin reallaşdırılması baxımından çox zəngin dövr sayıla bilər. Xüsusən Böyük Qayıdış və quruculuq uğurla və daha geniş miqyasda davam edib, nəticə etibarlı ilə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun yenidən qurulmuş 20-yə yaxın yaşayış məntəqəsində məskunlaşanların sayı 60 mini ötüb. Habelə mühüm sənaye və infrastruktur obyektlərinin inşasının cənab İlham Əliyevin şəxsi diqqətində olması Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru uzun bir dövrdən sonra milli iqtisadiyyatın mühüm segmentinə çevirib. O cümlədən Orta Dəhlizdə çəkisi daha da möhkəmlənən Azərbaycan Şərq-Qərb nəqliyyat qovşağında əsas oyunçuya çevrilib.

Həyata keçirilən uğurlu siyasi, iqtisadi və sosial tədbirlərin ölkəmizin beynəlxalq reytinglərini, o cümlədən suveren kredit reytingini yüksəldərək investisiya səviyyəli dərəcəyə çatdırması ölkədə iqtisadi islahatlara olan global etimadın göstəricisi hesab edilə bilər.

Hörmətli həmkarlar, ilin əsas uğurlarından biri də, heç şübhəsiz ki, xalq–iqtidar birliyinin daha da möhkəmlənməsi, ölkənin müdafiə, təhlükəsizlik qabiliyyətinin daha da artması, ictimai qayda və ictimai təhlükəsizliyin daha etibarlı təmini sayıla bilər.

İlin ikinci yarısından etibarən dövlət çevrilişi cəhdinin elə beşikdəcə boğulması, Mehdiyev və özünü ana müxalifət elan edən rəzil qruplaşmanın ifşası dövlətimizin bütün təhdidləri aradan qaldırmaq gücünü, biz Heydər Əliyev yolunda yürüdükcə ölkədə milli iradədən üstün heç bir iradənin olmayacağı gerçəkliyini bir daha ortaya qoydu. Eyni zamanda, siyasi sağlamlaşmaya mühüm töhfə oldu.

Təbii ki, bu prosesdə xüsusi xidmət qurumlarının, məhkəmələrin və digər hüquq mühafizə orqanlarının adı ayrıca çəkilməli, o cümlədən Azərbaycan polisinin rolu xüsusi vurğulanmalıdır. Azərbaycan polisi möhtərəm Prezidentin müəyyən etdiyi direktivləri rəhbər tutmaqla üzərinə düşən vəzifələri bu il də şərəflə yerinə yetirmiş, cənab İlham Əliyevin müzəffər liderliyində ölkəmizin təhlükəsizlik, sabitlik adası mövqeyinin daha da möhkəmlənməsinə müstəsna töhfələr vermişdir. Təbii ki, bütün cəbhələrdə cənab İlham Əliyev tərəfindən sındırılan anti-Azərbaycan dairələr məhz polisi hədəf almaqla qalanı daxildən fəth etməyə zaman-zaman cəhd göstərirlər. Lakin Azərbaycan polisinin fəaliyyətini yalnız Azərbaycan Prezidenti qiymətləndirə bilər və polisin nüfuzsuzlaşdırılması istiqamətində bütün cəhdlər əbədir, iflasa məhkumdur.

Hörmətli həmkarlar, göründüyü kimi, uğurlu bir dövrü başa vururuq. Növbəti ilin də xalqımız, dövlətimiz üçün xeyirli, uğurlu il olacağına inamımızı ifadə edərək, başda möhtərəm

Prezident və ailəsi olmaqla xalqımızı, xanım sədr, Siz başda olmaqla bütün həmkarlarımızı, o cümlədən təmsil etdiyim doğma Biləsuvarı milli həmrəylik və Yeni il münasibəti ilə təbrik edir, daha güclü Azərbaycan quruculuğunda hər birimizə uğurlar arzulayıram.

Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Zahid Oruc. Buyurun.

Zahid Oruc. Hörmətli sədr, 2025-ci il də dünyada hərbi, siyasi böhranlar və iqtisadi sınaqlar ili oldu. Yaxın Şərqdə xaosun coğrafiyası genişləndi, 70 mindən artıq insan həyatını itirdi.

Şimal sərhədimizdə Rusiya–Ukrayna müharibəsi 4-cü ilini tamamlamağa yaxındır və artıq regional deyil, qlobal hərbi savaştır. Cənub tərəfdə isə İsrail və İran arasında 40 illik soyuq müharibə 12 günlük qitələrarası hərbi toqquşma mərhələsinə keçdi. Dünya enerji bazarları davamlı qeyri-sabitlik yaşadı. Dövlətlərin bir çoxu suverenliyini itirdi.

2025-ci il bir həqiqəti açıq göstərdi – köhnə beynəlxalq qaydalar artıq işləmir, yeniləri isə hələ yazılmayıb. Lakin qlobal təhlükələr şəraitində Azərbaycan dövləti Prezident İlham Əliyevin liderliyi ilə 145 rəsmi görüş, 25 min beynəlxalq platformada çıxış və imzalanan çoxsaylı strateji sənədlərlə qələbəmizi möhkəmləndirdi. Aktiv xarici siyasətimiz 50-dən çox ölkəni və beynəlxalq təşkilatı, 4 qitəni əhatə etdi. ABŞ, Çin, Avropa İttifaqı, Türkiyə, Pakistan, Mərkəzi Asiya, Yaxın Şərq və Afrika ölkələri ilə eyni vaxtda dialoq aparıldı. Azad Şuşa təkcə mədəniyyət mərkəzi deyil, siyasi paytaxta və onlarca dövlət başçısının ziyarət etdiyi ünvana çevrildi. İrəvana gedən yol, nəhayət, açıldı, qatarlarımız ilk ziyarətçilər oldular.

Minsk qrupunun ləğvi ilə işğal üzərində qurulan ədalətsiz geosiyasi mexanizm tarixə qovuşdu. Bəli, yeni dünya nizamı, qalib geosiyasi arxitektura belə qurulur.

Rusiya ilə soyuq müharibə şəraitində milli maraqlarımızı qoruduq, İran kimi imperiya varisi ilə tarazlığı saxladıq, türk dünyasında siyasi gündəliyi müəyyənləşdirən əsas dövlətə çevrildik. Göründüyü kimi, ölkəmiz beynəlxalq siyasətin obyektidir, subyektidir.

5 illik yubileyini təntənə ilə keçirdiyimiz qələbənin dünyanın ən güclü dövlətində, ABŞ-də legitimliyini qəbul etdirmək təkcə bir ilin və regionun deyil, bütün siyasi tariximizin və dünyanın ən böyük nailiyyətidir.

Zəfərimizin yaşı artdıqca, 2030–2040-cı illərdə artıq faciə və soyqırımlar tarixə çevriləcək, nəsillərarası günahkarlıq sindromu və genetik qorxularımız keçmişdə qalacaq, işğalı, qaçqınlığı və didərginliyi görməyən bütöv vətənin övladları, yeni nəsil dünyaya gələcək, yeni milli kimlik qazanacağıq.

Əlbəttə, hər bir vətəndaş haqlı olaraq yaxşı həyat, sabit gəlir və dayanıqlı iş yeri istəyir. 2025-ci ildə inflyasiya, ərzaq məhsullarının qiymət artımı, paytaxt və bölgələr arasında inkişaf fərqləri hələ də qaldı. Lakin parlaq Zəfəri xalqımıza bəxş edən lider bütün vətəndaşlarımızı layiqli rifaha qovuşdurmağa qadir tək dövlət başçısıdır.

Azərbaycan növbəti ilə başqa xalqlar kimi, təhlükəsizlik axtarırları ilə deyil, ilk dəfə bütövlük və suverenlik şəraitində, qələbəmizin siyasi coğrafiyasını genişləndirməklə daxil olur. Ali Baş Komandanın məqsədi Cənubi Qafqazda davamlı sülh yaratmaq və gələcək nəsillərə müharibəsiz, qorxusuz bütöv vətən miras qoymaqdır. Yeni qələbə təqvimimiz mübarək olsun.

Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Günay Əfəndiyeva. Buyurun.

Günay Əfəndiyeva. Hörmətli xanım sədr, hörmətli həmkarlar. Qarşıdan gələn Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibəti ilə hər birinizi ürəkdən təbrik edir, dövlətimizə və xalqımıza sülh, birlik, firavanlıq arzulayıram.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Prezidentinin sərəncamına əsasən 2026-cı il ölkəmizdə “Şəhərsalma və Memarlıq İli” elan olunmuşdur. Eyni zamanda, növbəti il Bakı BMT-nin ən böyük və strateji əhəmiyyətli platformalarından olan Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun 13-cü sessiyasına ev sahibliyi edəcəkdir.

Bu, bir tərəfdən, Azərbaycanın şəhərsalma mədəniyyətinin dünya miqyasında yüksək dəyərləndirilməsidir, digər tərəfdən, ölkəmizin beynəlxalq aləmdəki nüfuzunun, aktual proseslərin fəal iştirakçısı kimi artan rolunun bir daha təsdiqidir.

Düşünürəm ki, bu baxımdan “Şəhərsalma və Memarlıq İli”nin dərin mənəvi məzmununu düzgün anlamaq vacibdir. Azərbaycanın qədim şəhərlərindən olan Gəncənin dahi oğlu Nizami Gəncəvi hələ XII əsrdə qələmə aldığı “Xosrov və Şirin” əsərində məşhur Fərhad obrazını yaratmışdır. Fərhad, bir tərəfdən, böyük bir aşiqdir, amma eyni zamanda, ömrünü insanların rifahına həsr edən, daş yonub arx çəkən, maddi abidələr yaradan məsuliyyətli, fədakar bir memardır. Düşünürəm ki, biz də böyük sevgi ilə, məsuliyyətlə öz memarlıq irsimizi qoruyub inkişaf etdirməliyik. Çünki şəhər mədəniyyəti və memarlıq, ilk növbədə, ölkəmizə və xalqımıza məxsus olan milli mədəni irsin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Bu, insanın yaşadığı məkanla qurduğu mənəvi münasibətdir, gündəlik

həyatımızın bir parçasıdır, tarixi yaddaşımızın estetik ifadəsidir.

Baxın, XIX əsrdə Qarabağ xanlığının sonuncu xanı Mehdiqulu xan Cavanşirin qızı, görkəmli şairə Xurşidbanu Natəvan doğma Şuşanın abadlığını özünün mənəvi borcu hesab edirdi. Şəhərə bulaqlar çəkdirir, körpülər, yollar saldırır, məktəblər, məscidlər inşa etdirirdi.

Bu gün XXI əsrdə Azərbaycan Prezidentinin rəhbərliyi ilə dövlətimiz tərəfindən azad Şuşada və bütövlükdə, Qarabağ ərazisində, illər boyu dağıntılara məruz qalmış şəhər və kəndlərimizdə genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri aparılır, tarixi-memarlıq abidələrimizə yenidən həyat verilir, şəhərlərimiz beynəlxalq səviyyəli dünya şəhərlərinə çevrilir. Yəni belə demək olarsa, şəhərlər də, əslində, milli kimliyi yaşadan, zamanlar arasında körpü salan canlı bir orqanizmdir. Ona görə də verdiyimiz hər bir qərarın tikintidən tutmuş gündəlik davranışadək ümumi şəhər ruhuna təsir etdiyini anlamağımız olduqca mühümdür. Düşünürəm ki, bu cür yanaşma memarlıq və şəhər mədəniyyətinin, bütövlükdə, milli mədəniyyətimizin ən ali mərhələsinə aparan yollardan biridir.

Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Ceyhun Məmmədov. Buyurun.

Ceyhun Məmmədov. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli deputatlar. 2025-ci il Azərbaycan xalqı üçün bir çox mühüm hadisələrlə yadda qaldı. Cənab Prezidentin həyata keçirdiyi siyasət nəticəsində qələbəmiz daha da möhkəmləndi, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda bərpa və quruculuq işləri daha da sürətləndi.

Ötən ilin ən mühüm hadisələrindən biri də avqustun 8-də Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Tramp,

Prezident İlham Əliyev və Ermənistanın Baş naziri arasında görüşün keçirilməsi və sülh müqaviləsinin paraflanmasıdır. Bu, bir daha onu göstərir ki, ötən il ölkəmiz üçün bir çox baxımdan uğurlu olmuşdur.

Bu gün Azərbaycan–Ermənistan münasibətləri artıq yeni mərhələyə qədəm qoyub. Hər iki tərəf münasibətlərin normallaşması üçün səylərini səfərbər edib. Artıq iki ölkə rəsmiləri arasında təmaslar daha da artıb, Azərbaycan nefti Ermənistanı ixrac olunur.

Bu gün çox sevindiricidir ki, Azərbaycan–Türkiyə münasibətləri də özünün yeni, sürətli inkişaf dövrünü yaşayır. Ölkə liderlərinin sıx təmasları, qarşılıqlı səfərlər, imzalanan sənədlər, təsdiqlənən qanunlar bunu bir daha təsdiq edir.

Bu il ölkəmizlə Mərkəzi Asiya respublikaları arasında əlaqə və təmasların artması baxımından da çox uğurlu olub. Cənab Prezidentin ötən il Orta Asiya respublikalarına davamlı səfərləri, türk dövlətlərinin liderlərinin Azərbaycanı ziyarəti bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Ötən il Azərbaycanla ərəb ölkələri arasında əlaqə və münasibətlərin inkişafı baxımından daha da uğurlu olmuşdur. Müsəlman dünyasının bir parçası olaraq Azərbaycan ərəb dünyası ilə əlaqələrin inkişafına xüsusi önəm verir. Son illər bir sıra ərəb ölkələrinin ölkəmizə sərmayə qoyuluşunu daha da artırması bunu bir daha təsdiq edir. Potensial isə daha böyükdür.

2025-ci ilin ölkəmizin Avropa ölkələri ilə əlaqələrinin inkişafı baxımından da əlamətdar olduğu şübhəsizdir. Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyində rolunun artması qürurvericidir.

Sonda qeyd etmək lazımdır ki, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi uğurlu siyasət nəticəsində 2025-ci ildə

Azərbaycanın regionda və dünyada nüfuzu daha da artır. Qarşıda isə bizi yeni qələbələr gözləyir.

Sonda bütün seçicilər adından möhtərəm Prezidentimizi, hörmətli xanım sədr, Sizi və bütün həmkarlarımı qarşıdan gələn Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibəti ilə səmimi qəlbdən təbrik edirəm.

Diqqətiniz üçün təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Vüqar Bayramov. Buyurun.

Vüqar Bayramov. Çox təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli millət vəkili. 2025-ci il Azərbaycan tarixində iqtisadi artım tempinin qorunub saxlanması və sosial müdafiə tədbirlərinin genişləndirilməsi ili kimi yadda qaldı. Nəzərə alsaq ki, 2025-ci ilin geridə qalan aylarında neft-qaz sektorunda ÜDM 1,8 faiz azalsa da, qeyri-neft-qaz sektorunda ÜDM-nin 3,7 faiz artımı qeydə alındı. Bu da ümumi iqtisadiyyatın artım tempinin qorunub saxlanmasına imkan verdi. Bu, eyni zamanda, o deməkdir ki, 2025-ci ildə qeyri-neft sektoru drayverə çevrildi və bu, iqtisadiyyatın dayanıqlığı, artımın davamlılığı baxımından çox vacibdir. O baxımdan cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasət, bir tərəfdən, iqtisadi islahatların dərinləşməsinə, digər tərəfdən isə, iqtisadi inkişafın daha inklüziv, daha dayanıqlı olmasına imkan yaratdı. İqtisadiyyatın gücləndirilməsi, eyni zamanda, sosial müdafiə tədbirlərinin daha da genişlənməsinə gətirib çıxarıb.

2025-ci il Azərbaycan tarixində, eyni zamanda, 5-ci sosial paketin icrası ilə yadda qaldı. 5-ci sosial paket 3 milyondan artıq vətəndaşımızı əhatə etməklə, bu istiqamətdə dövlət büdcəsindən 1,4 milyard manat əlavə vəsaitin ayrılmasını təmin etdi. Bütövlükdə, 2025-ci ildə dövlət büdcəsindən sosial

istiqamətə 16,9 milyard manat vəsait ayrıldı ki, bu da büdcə xərclərinin 41 faizindən çoxdur. Bu ondan xəbər verir ki, 2025-ci ildə dövlət büdcəsinin xərcləri və sosial paket birbaşa vətəndaşlarımızın sosial təminatının daha da yaxşılaşdırılmasına xidmət etdi.

Bütövlükdə, cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasət nəticəsində 2020-ci ildən sonra reallaşan sosial paketlərə dövlət büdcəsindən əlavə olaraq 7,6 milyard manat vəsaitin ayrılması təmin olunub.

2025-ci ilin geridə qalan aylarında respublikada orta aylıq əməkhaqqı 9,4 faiz artıb. Gözlənti ondan ibarətdir ki, 2025-ci ilin yekununda rəsmi orta aylıq əməkhaqqındakı artım faizi 9,2 faiz olacaq. Bu, 2024-cü illə müqayisədə daha yüksək artımdır. 2024-cü ildə orta aylıq əməkhaqqı 8,1 faiz artmışdı. Orta aylıq əməkhaqqındakı artım faizi, eyni zamanda, növbəti ildə pensiyaların indeksləşdirilərək artırılması baxımından vacibdir. Artıq növbəti aydan etibarən Azərbaycanda bütün növ əmək pensiyalarının 9,2 faizlə indeksləşdirilərək artırılacağı gözlənilir. Bu, 1 milyon 900 mindən artıq vətəndaşımızı əhatə etməklə yanaşı, bütün növ əmək pensiyası alan vətəndaşlarımıza şamil olunacaq. Həm yaşa görə əmək pensiyası, həm əlilliyə görə əmək pensiyası, həm də ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyası alan vətəndaşlarımızın pensiya məbləğlərində artımlar müşahidə olunacaq.

Bu kontekstdən 2026-cı il sosial müdafiə tədbirlərinin daha da dərinləşməsi və bu istiqamətdə daha çox vəsaitin ayrılması ilə yadda qalacaq.

Çox təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hicran Hüseynova. Buyurun.

Hicran Hüseynova. Hörmətli xanım sədr, hörmətli həmkarlar, media nümayəndələri. Başa çatın 2025-ci il çox əlamətdar oldu. Əsasən, biz qələbəmizin 5-ci ilini qeyd etdik. Azərbaycanın siyasi, iqtisadi imkanları genişləndirilib, əhalinin sosial müdafiəsi gücləndirilib və Böyük Qayıdış planı uğurla yerinə yetirilir.

Prezident İlham Əliyevin siyasi qətiyyəti, müdrik qərarları, strateji addımları nəticəsində bu gün Azərbaycan dünyanın ən uğurlu müstəqil dövləti kimi qəbul olunur və onun parlaq gələcəyinə hamı inanır. Dövlətimizin inkişafı və maraqlarının qorunması, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində qanunvericilik orqanı olan Milli Məclisin də özünəməxsus rolu olub.

Xanım sədr, Sizin rəhbərliyinizlə dövlət başçımızın qarşıya qoyduğu vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün mühüm işlər görüldü. Parlament diplomatiyası uğurla davam edir. Bu da onu göstərir ki, milli qanunvericilik yeni reallıqları və çağırışları nəzərə alaraq, daim təkmilləşir.

Dünən Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikasında gender (kişi və qadınların) bərabərliyi üzrə 2026–2028-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı” təsdiq edildi. Məlumdur ki, ölkədə gender bərabərliyinin təmin olunması istiqamətində əsaslı addımlar atılıb, normativ hüquqi baza formalaşdırılıb və institusional mexanizmlər yaradılıb. Lakin bununla yanaşı, cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin aradan qaldırılması məqsədi ilə gender bərabərliyinin təmin olunması ilə bağlı normativ hüquqi bazanın və institusional mexanizmlərin təkmilləşdirilməsinə, qadınların ictimai, sosial və iqtisadi fəallığının artırılması üzrə tədbirlərin gücləndirilməsinə, cəmiyyətdə gender bərabərliyi mədəniyyətinin formalaş-

dırılmasına, müvafiq sahədə təhlil, monitoring və tədqiqatların aparılmasına ehtiyac vardır.

Bu sənəd həm ailə institutunun qorunmasına, həm həyatın bütün sahələrində kişi və qadınların bərabər iştirakına, həm də uşaqların hüquqlarının müdafiəsinə, ölkənin ümumi iqtisadi inkişafına, gender əsaslı zorakılığın bütün formalarının aradan qaldırılması sahəsində tədbirlərin sürətləndirilməsinə müsbət təsir göstərəcəkdir.

Fürsətdən istifadə edərək dövlət başçımıza təşəkkür edirəm. Təbriklərə qoşularaq 31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il bayramı münasibəti ilə hamını təbrik edirəm. Ümid edirəm ki, 2026-cı il Azərbaycan xalqı üçün daha da işıqlı, uğurlu və sülh dolu olacaq. Xalqımıza rifah, sağlamlıq, uğurlar, əmin-amanlıq arzulayıram.

Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Göydəniz Qəhrəmanov. Buyurun.

Göydəniz Qəhrəmanov. Hörmətli xanım sədr, hörmətli millət vəkilləri və media nümayəndələri. 2025-ci il Azərbaycan üçün siyasi, iqtisadi və sosial sahələrdə mühüm nailiyyətlərlə yadda qalan bir il olmuşdur. Dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin qətiyyətli və uzaqgörən siyasəti nəticəsində dövlətimizin mövqeləri həm regionda, həm də beynəlxalq müstəvidə daha da güclənmişdir.

Bu kontekstdə Vaşinqton sazişi Azərbaycanın həm beynəlxalq münasibətlərə, həm də regional sabitliyə və əməkdaşlığa verdiyi töhfələrin bariz nümunəsidir.

Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda aparılan bərpa və quruculuq işləri 2025-ci ildə yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. İşğaldan azad olunan ərazilərə vətəndaşlarımızın mərhələli və təhlükəsiz

qayıdışı təmin edilir, müasir yaşayış məntəqələri, sosial obyektlər və istehsal sahələri açılır. Bu proses milli birliyin və dövlət–vətəndaş həmrəyliyinin təcəssümüdür.

Ölkəmizin ev sahibliyi etdiyi beynəlxalq tədbirlər Azərbaycanın artan nüfuzunu və regional liderliyini bir daha təsdiqləmişdir.

Sosial layihələr əhalinin rifah halının yüksəldilməsinə xidmət edir, sahibkarlığa dövlət dəstəyi yeni iş yerlərinin açılmasına və regionların iqtisadi fəallığının artmasına şərait yaradır.

20 min vətəndaşı əhatə edən amnistiya aktı dövlətimizin humanist siyasətinin və hüquqi dövlət prinsiplərinə sadiqliyinin növbəti göstəricisidir.

2026-cı ilin “Şəhərsalma və Memarlıq İli” elan edilməsi ölkəmizin davamlı inkişaf və müasirlik strategiyasının mühüm tərkib hissəsidir.

Bu gün Azərbaycan regionun lider ölkəsi, Türk Dövlətləri Təşkilatında xüsusi rola malik, güclü və söz sahibi olan dövlətdir. Əminliklə deyə bilərik ki, dövlət başçısının dəstəyi ilə əldə olunan bütün bu nailiyyətlər ölkəmizin daha parlaq gələcəyinə xidmət edir.

Hörmətli həmkarlar, fürsətdən istifadə edərək qarşıdan gələn Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibəti ilə xalqımızı səmimi qəlbdən təbrik edirəm, parlamentə gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıram.

Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Vüqar İskəndərov. Buyurun.

Vüqar İskəndərov. Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli həmkarlar, hörmətli media mənsuqları, hər birinizi salamlayıram. Artıq 2025-ci ilə yekun vururuq. Bu ili ölkəmiz

üçün çox uğurlu illərdən biri hesab etmək olar. Cənab Prezident İlham Əliyevin hər il olduğu kimi, bu il də ilin idman yekunları tədbirində idman ictimaiyyəti ilə görüşü tarixi hadisəyə döndü. Möhtərəm cənab Prezident tədbirdə 2025-ci ilin idman uğurlarına yekun vurdu və 2026-cı ildə gənclər və idman siyasəti sahəsindəki fəaliyyətin yol xəritəsini təqdim etdi.

2025-ci ildə Azərbaycan idmançıları 2 mindən çox medal qazanmışlar. Onların 600-dən çoxu qızıl medallardır. Bu da ötən illə müqayisədə yüksək nəticə hesab edilməlidir. Bu, bir daha onu deməyə əsas verir ki, dövlət başçımızın dövlətimizin hərtərəfli inkişaf siyasətində gənclər və idman siyasəti onun əsas tərkib hissələrindən və strateji sahələrindən biridir.

Onu da qeyd etməliyəm ki, cənab Prezident İlham Əliyev dünyada nadir dövlət başçılarından biridir ki, eyni zamanda, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidentidir. Bu, həm də Azərbaycan idmanına və idmançılara xoşməramlı mesajdır.

Hər il olduğu kimi, bu il də dövlət başçısı tərəfindən bir qrup idmançı mükafatlar və mənzillərlə təltif olundular. Ölkənin tanınması üçün idmanın rolu misilsizdir. Azərbaycan idmançıları beynəlxalq yarışlarda yüksək nəticələr göstərməklə ölkəmizin tanınmasına və sevilməsinə xidmət göstərmiş olurlar. Azərbaycan dünyada idman ölkəsi kimi tanınır. Hər il ölkəmizdə onlarca beynəlxalq səviyyəli yarışlar təşkil olunur. Burada maraqlı məqam odur ki, bu yarışların təşkili və keçirilməsi özündən əvvəlki və gələcəkdə keçiriləcək yarışlara nümunə göstərilir. Bu isə həm respublikamızın hərtərəfli inkişafını, sabitliyini və yüksək səviyyəli tədbirlərin təşkilindəki təcrübəsini özündə ehtiva edir.

Bakı şəhəri 2026-cı ilin dünyanın idman paytaxtı seçilmişdir. Bu il dünyanın gözü paytaxtımızda olacaq və il boyu rəngarəng

idman tədbirləri həm sakinlərimizin, həm də şəhərimizin qonaqlarının gözünü oxşayacaq.

Cənab Prezident Azərbaycan gənclərinə də müraciət edərək onların həm fiziki sağlam, həm vətənpərvər, həm də milli-mənəvi dəyərlərimizə sadıq ruhda tərbiyə olunmalarını tövsiyə etdi. Düşünürük ki, Azərbaycan gəncləri və idmançıları onlara göstərilən həm dövlət qayğısını, həm də etimadı doğrultmaq, ölkəmizin bütün sahələrdəki inkişafına töhfələr vermək üçün var gücləri ilə çalışacaqlar.

Diqqətiniz üçün minnətdaram.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Vasif Qafarov. Buyurun.

Vasif Qafarov. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli həmkarlar. Sabah, 31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günüdür. Bu əlamətdar gün milli azadlıq mübarizəmizin məntiqi nəticəsi kimi formalaşmış, harada yaşamasından asılı olmayaraq, bütün azərbaycanlıların vahid ətrafında birləşməsinin rəmzinə çevrilib.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin vurğuladığı kimi, Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü xalqımızın dirçəlişini, tərəqqisini və milli birliyini təcəssüm etdirən inam və ümid anıdır.

Məhz Ulu Öndərin sədrliyi ilə 1991-ci il dekabrın 16-da Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisində 31 dekabrın Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü kimi təsis edilməsi tarixi uzaqgörənliyin və milli dövlətçilik düşüncəsinin parlaq nümunəsi kimi tarixə düşüb.

Ulu Öndər Heydər Əliyev dünya azərbaycanlılarının milli birliyinin ideoloqu, təşkilatçısı və təbliğatçısı kimi diaspor quruculuğunu dövlət siyasətinin mühüm istiqamətinə çevirdi.

Bu strateji xətt bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

2020-ci ilin Vətən müharibəsi zamanı hər bir Azərbaycan vətəndaşı və harada yaşamasından asılı olmayaraq hər bir azərbaycanlı misli görünməmiş bir həmrəylik nümayiş etdirdi. Azərbaycanda və dünyanın dörd bir tərəfində yaşayan bütün azərbaycanlıları vahid bir yumruq ətrafında daha sıx birləşdirən Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin yenilməz qətiyyəti, polad iradəsi, vətənpərvərliyi və onun ilk gündən nümayiş etdirdiyi möhkəm hərbi-siyasi əzmi oldu.

Vətən müharibəsi dövründə dünya azərbaycanlılarının nümayiş etdirdiyi misilsiz birlik milli həmrəyliyin real gücə çevrildiyini açıq şəkildə göstərdi.

2022-ci ildə Şuşa şəhərində keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayı – Zəfər Qurultayı milli birlik və qələbə ruhunun ən yüksək təcəssümü oldu. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, “dəmir yumruq” artıq təkcə hərbi gücümüzün, Zəfər salnaməmizin deyil, dünya azərbaycanlılarının sarsılmaz birliyinin rəmzinə çevrilib.

Bu gün dünyanın 70-dən artıq ölkəsində yaşayan 50 milyondan çox azərbaycanlıyı birləşdirən başlıca dəyər müstəqil və suveren Azərbaycan dövlətidir. Harada yaşamağımızdan asılı olmayaraq, bizi birləşdirən vətənimizin Azərbaycan, dilimizin Azərbaycan dili, ümumxalq ideologiyamızın isə Azərbaycançılıq məfkurəsi olduğu bir daha təsdiqlənib. Bu məfkurə dünya azərbaycanlılarının milli-mənəvi varlığının qorunmasının əsas dayağına çevrilib.

Hörmətli həmkarlar, Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü bir daha göstərir ki, milli birlik, vətənə bağlılıq və dövlətə sədaqət Azərbaycan xalqının ən böyük sərvətidir. Bu əlamətdar

bayram münasibəti ilə dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan bütün soydaşlarımızı səmimi qəlbdən təbrik edir, onlara möhkəm can sağlığı, sarsılmaz milli birlik və Azərbaycanla qırılmaz bağlar arzulayıram.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Tahir Rzayev. Buyurun.

Tahir Rzayev. Çox sağ olun. Hörmətli sədr, hörmətli millət vəkilləri. Azərbaycan ilə Amerika Birləşmiş Ştatları arasında genişlənən ikitərəfli əməkdaşlıq əlaqələri, siyasi, iqtisadi və strateji sahələrdə yüksələn xətt üzrə inkişaf edən münasibətlər 1992-ci ildə ABŞ Konqresi tərəfindən qəbul edilmiş “Azadlığa dəstək aktı”na əlavə olunmuş 907-ci düzəlişin ləğv edilməsini bu gün zərurətə çevirmişdir.

Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev 1997-ci və sonrakı illərdə bununla əlaqədar ciddi səylər göstərüb, müəyyən nəticələrə nail olunub. Azərbaycana müxtəlif yardımlar edilsə də, 907-ci düzəliş ABŞ tərəfindən hələ də tam ləğv edilməmişdir.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2025-ci il avqustun 8-də Vaşinqtonda keçirilən üçtərəfli görüş zamanı 907-ci düzəlişin ləğvinə böyük önəm verməsi və düzəlişin dayandırılması ilə bağlı qərarın verilməsi və bunun rəsmən elan edilməsi dövlətimizin rəhbərinin tarixi uğuru kimi qiymətlidir.

907-ci düzəliş bir il dondurulub. Onun ləğvi ilə əlaqədar Konqresdə müəyyən işlərin görüldüyü məlumdur. Ancaq işlərin gedişi mövcud reallıqlara uyğun deyil. Çünki artıq Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlər normallaşmaqda, gündəngünə yaxşılaşmaqdadır. Düzəlişin ləğvi münasibətlərin daha da yaxşılaşdırılmasına kömək edə bilər və bu, çox vacibdir.

Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyi, regional sabitlik və antiterror sahəsində Amerika ilə strateji tərəfdaş olması nəzərə alınmalıdır. ABŞ Konqresi düzəlişi ləğv etməklə münasibətlərin daha da yaxşılaşmasına təkan verə bilər.

Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Trampın bu sahədəki söylərini alqışlamaqla onun Azərbaycan–Amerika əlaqələrinə daha böyük önəm verməsi ümidindəyik. 907-ci düzəlişin ləğvi bu baxımdan çox əhəmiyyətlidir. Əminik ki, qarşıdakı ildə bu özünün müsbət həllini tapacaqdır.

Yeni il münasibəti ilə xalqımızı, dost Amerika xalqını təbrik edir, qarşılıqlı münasibətlərdə yeni uğurlar arzulayıram.

Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, mən hamıya təşəkkür edirəm. Gündəliyin məsələlərinə keçirik. Bizim gündəliyimizdə bu gün 15 məsələ var.

Gündəliyin ilk 2 məsələsi möhtərəm cənab Prezidentin bir məktubu ilə Milli Məclisə daxil olub və beynəlxalq sənədlərin təsdiq edilməsi ilə bağlıdır. Odur ki, həmin qanun layihələri bir oxunuşda baxılıb qəbul ediləcək. Bilirsiniz ki, bu, “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Konstitusiya Qanununun tələbidir.

1-ci məsələ “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Somali Federativ Respublikası Hökuməti arasında diplomatik pasport sahiblərinin vizadan qarşılıqlı azad edilməsi haqqında Saziş”in təsdiq edilməsi barədə qanun layihəsidir. Layihəyə Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsində baxılmışdır. Məsələyə dair məlumat vermək üçün komitənin üzvü hörmətli Rizvan Nəbiyevə söz verirəm. Buyurun, Rizvan müəllim.

Rizvan Nəbiyev, *Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin üzvü.*

Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli həmkarlar, hörmətli media nümayəndələri. “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Somali Federativ Respublikası Hökuməti arasında diplomatik pasport sahiblərinin vizadan qarşılıqlı azad edilməsi haqqında Saziş” 2025-ci il oktyabr ayının 15-də Uqanda Respublikasının paytaxtı Kampala şəhərində imzalanmışdır. Sazişin əsas məqsədi iki dövlət arasında diplomatik münasibətlərin inkişaf etdirilməsi və rəsmi səfərlərin sadələşdirilməsidir.

Sazişə görə hər iki tərəfin, hər iki dövlətin etibarlı diplomatik pasportlara malik şəxsləri qarşılıqlı olaraq viza tələbindən azad edilir və bu sazişə əsaslanmaqla digər dövlətin ərazisinə daxil olmaq, oradan çıxmaq və tranzit keçmək hüququna malikdirlər. Hər 180 gün ərzində isə 90 gündən artıq olmayan müddətdə müvafiq ərazidə qala bilərlər. Qalma müddətinin 90 gündən artıq olduğu hallarda isə qəbul edən dövlətin milli qanunvericiliyinə görə əvvəlcədən viza alınması və yaxud digər dövlətin ərazisində müvafiq yaşayış icazəsinin alınması tələb olunur.

Həmçinin saziş tərəflərin dövlətlərinin ərazilərində yerləşən beynəlxalq təşkilatlarda, eləcə də diplomatik nümayəndəliklərdə və konsulluqlarda fəaliyyət göstərən diplomatik pasport sahiblərinin və onların ailə üzvlərinin hüquqi statusu ilə bağlı məsələləri də tənzimləyir.

Bunlarla yanaşı, tərəflər sazişin tətbiqini müvəqqəti olaraq, tamamilə və ya qismən dayandırmaq hüququnu özlərində saxlayırlar. Bu addım milli təhlükəsizlik, ictimai asayiş və ictimai sağlamlığın qorunması məqsədi ilə atıla bilər. Belə

qərarlar barədə tərəflər ən azı 48 saat öncədən digər tərəfi diplomatik kanallar vasitəsi ilə məlumatlandırılmalıdır.

Həmçinin sazişin 6-cı maddəsinə uyğun olaraq, tərəflər “persona-non-grata”, yəni arzuolunmaz hesab etdikləri şəxslərlə bağlı tədbirlər görmək hüququnu özündə saxlayır.

Sazişin tətbiqinə başlanılması üçün də müvafiq prosedur onun mətnində, 12-ci maddəsində təsbit olunmuşdur. Belə ki, tərəflər müvafiq dövlətdaxili prosedurların tamamlanmasını təsdiq edən sonuncu yazılı bildirişi diplomatik kanallarla aldığı tarixdən sonra, 90-cı gün bu saziş qüvvəyə minəcəkdir.

Sazişin qüvvədə olma müddəti 5 ildir. Əgər tərəflərdən biri onun müddətinin bitməsinə 6 ay qalmış etiraz etməzsə, növbəti beş illik müddətlər üçün də saziş avtomatik olaraq uzadılacaqdır.

Hörmətli həmkarlar, Azərbaycan Respublikası hazırda BMT üzvü olan 74 dövlətlə diplomatik pasport sahiblərinin viza tələbindən qarşılıqlı olaraq azad olunması haqqında sazişlərə malikdir. Bu istiqamətdə, eləcə də ümumvətəndaş pasportuna malik vətəndaşlarımızın vizasız səfər edə biləcəyi ölkələrin coğrafiyasını genişləndirmək istiqamətində fəaliyyət davam etdirilir.

Somali Prezidenti cənab Hasan Şeyx Mahmudun cari ilin 12–14 fevral tarixində ölkəmizə rəsmi səfəri çərçivəsində Azərbaycan–Somali ikitərəfli münasibətləri müzakirə edilmişdir. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev birgə mətbuat konfransında bildirmişdir: “Təbii ki, tərəfdaşlığımızın mühüm sahəsi beynəlxalq təsisatlarda qarşılıqlı dəstəkdir. Biz BMT, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər beynəlxalq qurumlarda bir-birimizə dəstəyi birmənalı olaraq davam etdirəcəyik”.

Hörmətli həmkarlar, dəyərli mətbuat nümayəndələri. Bu kontekstdə mühüm və incə bir siyasi, diplomatik məqamı vurğulamaq istərdim. Somali, eləcə də digər Afrika dövlətləri və yaxud inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətləri, Qoşulmama Hərəkatına üzv olan dövlətlər Birləşmiş Millətlər Təşkilatında bir səsdir. Bu dövlətlər zaman-zaman BMT Təhlükəsizlik Şurasına qeyri-daimi üzv də seçilirlər və hər hansı məsələdə bəzən həlledici mövqe ortaya qoymaq imkanına malik olurlar. Həmçinin müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarda xüsusi ilə Afrika qitəsindən çoxsaylı diplomatlar və ya yüksək səviyyəli məmurlar mühüm vəzifə tuturlar.

Mən bunları nəyə görə vurğulayıram? Bilirsiniz ki, 2020-ci ilin payızında Vətən müharibəsi gedən zaman, yəni ön cəbhədə döyüşlərin ən şiddətli vaxtı diplomatik cəbhədə də bəzi qüvvələr Azərbaycana qarşı ədalətsiz və ikili standartlardan qaynaqlanan mübarizəyə başlamışdılar. Bəzi dövlətlər keçmiş münaqişəni BMT Təhlükəsizlik Şurasının gündəliyinə daşımaq və orada ya BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnaməsinin qəbul olunmasına və ya Təhlükəsizlik Şurasının sədrinin adından Azərbaycanın əleyhinə hər hansı bəyanatın qəbuluna nail olmaq istəyirdilər. Məqsəd ondan ibarət idi ki, Azərbaycanın beynəlxalq hüquqla güclü olan mövqeyini sarsıtsınlar, beynəlxalq müstəvidə bizim mövqeyimizi zəiflətsinlər. 44 gündə ən azı 3 belə cəhd edildi. Amma Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin qətiyyətli mövqeyi və ardıcıl diplomatik səyləri nəticəsində bu mübarizənin qarşısı alındı.

Ölkəmizin mövqeyinin əsas dəstəkçiləri, bilirsiniz, hansı dövlətlər idi? Əsasən, məhz yuxarıda sadaladığım müxtəlif təsisatlarda yer alan dövlətlər idi.

Hörmətli həmkarlar, Azərbaycan və Somali arasında

sözügədən sazişin təsdiq edilməsi haqqında qanun layihəsi Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsində müzakirə edilmiş və yekdilliklə dəstəklənərək Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə edilmişdir. Qanun layihəsinin dəstəklənməsini xahiş edirik.

Diqqətiniz üçün təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Yazılanlar var. Hikmət Məmmədov. Buyurun. Təklif var, çıxışlar 5 dəqiqəyə qədər olsun. Hamı razıdır? Səsə qoyum? Razıdır hamı?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Hikmət müəllim, buyurun.

Hikmət Məmmədov. Hörmətli xanım sədr, hörmətli millət vəkilləri. Diplomatiya bir xalqın milli gücünün beyni hesab edilir. Diplomatiya haqqında danışanda bəzən onu mümkün olmayanı mümkün etmə sənəti adlandırırlar. Doğrudan da, Azərbaycan diplomatiya sahəsində mümkün olmayanı mümkün edən bir təcrübə yaradır. Biz bunu Azərbaycanın çoxsaylı diplomatik uğurlarında görürük. Bunlardan biri də Somali Federativ Respublikası və Uqanda Respublikası ilə xüsusi diplomlu səlahiyyətlilərin vizasız olaraq həmin ölkəyə gediş-gəlişi məsələsidir ki, biz indi o qanun layihəsinə səs verəcəyik.

Azərbaycan, sadəcə, diplomatiya tarixində yeni nümunələr yaratmır, klassik diplomatiyanın üfüqlərini genişləndirir, yeni nümunələr, yeni presedentlər yaradır. Onlardan birini də biz 2025-ci il avqust ayının 8-də Amerika Birləşmiş Ştatlarında keçirilən üçtərəfli görüşdə gördük.

Azərbaycanın əldə etdiyi hərbi-siyasi qələbə diplomatik müstəvidə qəbul edilmirdi. Dünya bunu qəbul etmək istəmirdi. Bunun səbəblərini hamımız bilirik. Ancaq məhz milli

gücümüzün beyni olan və o beyni idarə edən Azərbaycan Prezidentinin diplomatik söyləri nəticəsində, nəhayət, əldə etdiyimiz tarixi Zəfər 8 avqustda Amerika Birləşmiş Ştatları diplomatiyası tərəfindən qəbul edilməklə yeni bir nümunə yaratdı. Ancaq bu da məsələnin hamısı deyil.

Vaxtı ilə keçmiş hakimiyyətlərdən bizə miras qalmış və bizim Amerika Birləşmiş Ştatları ilə münasibətlərimizi məhdudlaşdıran, bəzən ona fəsadlar yaradan “Azadlığı müdafiə aktı”na 907-ci düzəlişin ləğv olunması ilə bağlı məsələ gündəmə gətirildi. Eyni zamanda, Amerika Birləşmiş Ştatları ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlıq sənədinin hazırlanması üçün xüsusi komissiya yaradıldı. Məhz onun nəticəsidir ki, biz bu gün artıq Amerika Konqresində bu məsələnin gündəmə gətirilməsinə və ləğv olunmasına şahidlik edəcəyik. Bu da Azərbaycan diplomatiyasının ən böyük uğurlarından biridir.

Əlbəttə, Azərbaycan Prezidenti elan edib ki, bizim xarici siyasətimizin əsas istiqaməti türk dünyasıdır, bizim ailəmiz türk dünyasıdır. Çünki bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bu kontekstdə 2025-ci ildə Türkmənistan, Özbəkistan və Azərbaycan arasında yeni üçlü diplomatik platformanın yaradılması da 2025-ci ildə diplomatiyamızın çox böyük nailiyyətlərindən biridir. Buna paralel olaraq Bakıda 2025-ci ildə Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan ölkələrin dövlət başçılarının Zirvə görüşünün keçirilməsi də mühüm bir hadisədir. Orada da mühüm qərarlar qəbul edildi. Mənə elə gəlir ki, həmin görüşdə Azərbaycan Prezidentinin çıxışı 2030-cu ilə qədər Azərbaycan diplomatiyasının və Türk Dövlətləri Təşkilatının diplomatlarının qarşılıqlı fəaliyyətinin əsas paradigmalarını, əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirmiş oldu.

Eyni zamanda, 2025-ci il diplomatiya tarixində ilk dəfə

olaraq diplomatik müstəviyə daşınmasa da, Ermənistan və Azərbaycan arasında əlaqələrlə bağlı olan hadisələrə şahidlik etməyimizlə yadda qaldı. Buna paralel olaraq Azərbaycanın Yaxın Şərq siyasətində biz yeni tendensiylar gördük, Suriyaya münasibətdə yeni tendensiylar gördük. Dolayısı ilə Azərbaycan diplomatiyasının hüdudları, sərhədləri milli maraqlarımız lehinə genişlənməyə başladı. Bu gün artıq biz bu coğrafiyanı Afrikaya qədər, Afrikanın qərbinə, mərkəzinə qədər uzatmaqdayıq ki, bu da ayrıca bir diplomatik nailiyyətdir.

Çox hörmətli xanım sədr, nəhayət, parlament diplomatiyası haqqında danışmaq istəyirəm. Bu da, əlbəttə, 2025-ci ildə və ondan əvvəlki illərdə müharibədən sonra Azərbaycan parlament diplomatiyasının xüsusi fəallaşması ilə diplomatiya tariximizə yeni keyfiyyət qazandırması hadisəsidir ki, burada da, şübhəsiz, Sizin rəhbərliyinizlə bütün parlamentarilərimizin xidmətləri var.

Ancaq həm də önümüzdə mühüm bir tarixi hadisə var, 31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü. Ulu Öndər 1991-ci ildə Naxçıvanda olarkən məhz İranla sərhədlərdən maneəsiz keçidlə bağlı formalaşmış bu günü Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü kimi qeyd etdi. Bu günlərdə “Əl-Ərəbiyyə” telekanalına müsahibə verən zaman Azərbaycan Prezidenti dedi ki: “Pezeşkian azərbaycanlıdır, mən onunla eyni qanı daşıyıram”. Bax, əsl həmrəylik, 1991-ci ildən bu günə gələn həmrəylik budur. Keçdiyimiz məsafə, qət etdiyimiz böyük yol bəllidir və düşünürəm ki, bundan sonra da bu istiqamətdə işlər görülcəkdir.

Hamınızı 31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibəti ilə təbrik edirəm. Bayramınız mübarək olsun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Sahib Aliyev. Buyurun.

Sahib Aliyev. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, dəyərli həmkarlar. Səhv etmirəmsə, biz bu il 7 Afrika dövləti ilə diplomatik pasport sahiblərinin vizadan qarşılıqlı azad edilməsi haqqında saziş imzalayırıq ki, onlardan da biri Somali Federativ Respublikasıdır və fikrimcə, bu, heç də təsadüfi deyil. Çünki artıq Afrika ölkələrində də Azərbaycan fəal fəaliyyətə başlayıb, bir sıra halda biz həmin ölkələrdə qardaş Türkiyə ilə sinxron hərəkət edirik. Sözügedən dövlətlərin də Azərbaycanın investisiyasına, təcrübəsinə böyük ehtiyac duyduğunu görürük. O sıradan da Azərbaycan həmin ölkələrə, aralarında Somali də olmaqla özünün intellektual məhsullarını da ixrac edib, ilk növbədə, burada söhbət “ASAN xidmət” modelinin artıq Afrika ölkələrində də tətbiqindən gedir.

Az öncə hörmətli Rizvan Nəbiyevin də vurğuladığı kimi, Somali Federativ Respublikasının Prezidentinin ölkəmizə səfəri zamanı artıq bununla bağlı razılaşma əldə edilmişdir. Həmin səfər zamanı dövlətimizin başçısının dediyi o beynəlxalq müstəvilərdə birgə hərəkət etmək məsələsi özünü bu yaxınlarda Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin Somalilend məsələsində ortaya qoyduğu prinsipial mövqedə də göstərdi. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Somalilendlə bağlı ayrıca bəyanatla çıxış etməsi ondan xəbər verir ki, bəzən bizə yaxın və ən yaxın olan dövlətlər belə bu qəbildən olan məsələlərdə başqa bir mövqe tutanda Azərbaycan sırf beynəlxalq hüquqdan çıxış edir. Biz eyni ilə Kosovonun müstəqilliyini tanımadıq, indi də oxşar yanaşma ortaya qoyaraq Somalilendin müstəqilliyini tanımırıq. Biz Ukraynanın torpaq bütövlüyü məsələsinə yanaşmada da hansı isə beynəlxalq konyunkturdan deyil, sırf beynəlxalq hüquqdan, beynəlxalq normalardan çıxış edərək mövqe ortaya qoyuruq. Özəlliklə də Dünya Azərbaycanlılarının

Həmrəyliyi Günü ərəfəsində azərbaycanlıların ən çox məskunlaşdığı ölkədəki soydaşlarımız da gördülər ki, bu Somalilənd məsələsində də Azərbaycan bir daha öz milli maraqlarından çıxış edir, hər hansı bir dövlətin təsiri altında deyil.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, daha çıxış etmək istəyən yoxdur. Mən məsələni səsə qoyuram. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirəsiniz. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.47 dəq.)
Lehinə	112
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	113
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qanun qəbul edildi.

Növbəti məsələyə keçirik. “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Uqanda Respublikası Hökuməti arasında diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələblərindən azad edilməsi haqqında Saziş”in təsdiq edilməsi barədə qanun layihəsidir. Bu layihəyə də Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsində baxılıb. Qanun layihəsi barədə komitənin üzvü hörmətli Zaur Şükürov məlumat verəcək. Zaur müəllim, buyurun, məlumatı verin.

Zaur Şükürov, Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin üzvü.

Təşəkkür edirəm, hörmətli xanım sədr. İlk öncə, fürsətdən istifadə edərək qarşıdan gələn 31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni 2026-cı il münasibəti ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva başda olmaqla Azərbaycan xalqını, o cümlədən xaricdə yaşayan həmvətənlərimizi ürəkdən təbrik edirəm. Dövlətimizin həmişə qüdrətli, xalqımızın daim fəxrəli olmasını arzulayıram.

Xanım sədr, eyni zamanda, Siz başda olmaqla deputat həmkarlarımı və Milli Məclis Aparatının əməkdaşlarını, media nümayəndələrini təbrik edir, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən qarşıya qoyulan hədəflərə nail olunması istiqamətində şərəfli və məsuliyyətli fəaliyyətinizdə uğurlar və möhkəm can sağlığı arzulayıram.

Hörmətli xanım sədr, hörmətli deputatlar, dəyərli media nümayəndələri. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında layihəsi Milli Məclisdə müzakirəyə təqdim olunan, qanunla təsdiq edilməsi nəzərdə tutulan “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Uqanda Respublikası Hökuməti arasında diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələblərindən azad edilməsi haqqında Saziş” 2025-ci il oktyabr ayının 15-də Uqanda Respublikasının Kampala şəhərində imzalanmışdır.

Preambula və 12 maddədən ibarət sazişin müvafiq maddələrində diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin vizadan azadolma, tərəflərin ərazisində vizasız qalma müddətləri, əmək fəaliyyəti ilə məşğul olma qaydaları, diplomatik nümayəndəliklərdə, konsulluqlarda və ya beynəlxalq təşkilatlar yanında akkreditə olunmuş diplomatik nümayəndəliklərdə vəzifələrini icra etmək üçün digər tərəf

dövlətin ərazisinə səyahət edən etibarlı diplomatik və xidməti pasporta malik olan vətəndaşların akkreditə olunması, milli təhlükəsizlik, ictimai asayiş və ictimai sağlamlıq məqsədləri ilə sazişin icrasının müvəqqəti olaraq, tam və ya qismən dayandırılması, habelə “persona non grata” və ya arzuolunmaz şəxs hesab edilən vətəndaşların ölkəyə girişindən imtina edilməsi ilə bağlı məsələlər öz əksini tapmışdır. Qeyd edilməlidir ki, sazişin dayandırılması digər tərəfin dövlətinin ərazisinə artıq daxil olmuş vətəndaşların hüquqlarına təsir etmir.

Sazişə əsasən tərəflərin etibarlı diplomatik və xidməti pasportlara malik vətəndaşları digər tərəfin dövlətinin ərazisinə vizasız daxil ola, oradan tranzit keçə, habelə hər 180 gün ərzində 90 gündən artıq olmayan müddətdə həmin ərazidə qala bilərlər. Bu şəxslərin qəbul edən dövlətdə qalması, yaşaması, əmək fəaliyyəti və digər hüquqi məsələlər həmin dövlətin daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq tənzimlənir.

Saziş qeyri-müəyyən müddətə bağlanmışdır və tərəflərin daxili prosedurların tamamlandığını təsdiq edən sonuncu yazılı bildirişinin diplomatik kanallarla alınmasından 30 gün sonra qüvvəyə minir.

Saziş dövlət və hökumət rəsmilərinin qarşılıqlı səfərləri zamanı viza tələbinin aradan qaldırılması məqsədi daşımaqla, iki dövlət arasında təmasların intensivləşdirilməsi və münasibətlərin inkişaf etdirilməsinə xidmət edir.

Azərbaycan–Uqanda münasibətləri ilə bağlı qeyd etmək istərdim ki, 1995-ci il avqustun 19-da iki ölkə arasında diplomatik əlaqələrin qurulması haqqında protokol imzalanmışdır.

Ölkə rəsmilərinin qarşılıqlı səfərlərinin həyata keçirilməsi, heç şübhəsiz, münasibətlərin inkişafında mühüm əhəmiyyətə

malikdir. Bu xüsusda Uqanda Respublikasının xarici işlər nazirlərinin 2013-cü, 2018-ci, 2019-cu, 2023-cü illərdə Azərbaycana və Azərbaycan xarici işlər nazirinin Qoşulmama Hərəkatının Dövlət və Hökumət Başçılarının 19-cu Zirvə toplantısında iştirak etmək üçün Uqanda Respublikasına səfərləri qeyd edilməlidir.

Məlum olduğu kimi, hazırda Uqanda Qoşulmama Hərəkatına sədrlik edir. Qoşulmama Hərəkatı, o cümlədən hərəkatın Parlament Şəbəkəsi çərçivəsində də Azərbaycan ilə Uqanda arasında səmərəli əməkdaşlıq mövcuddur.

Afrika dövlətləri ilə müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığı ehtiva edən sazişlərlə bağlı Milli Məclisdə təqdimatlar zamanı da vurğuladığımız kimi, dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin beynəlxalq əməkdaşlıq coğrafiyasında Afrika istiqamətinin əhəmiyyəti davamlı olaraq yüksəlməkdədir. Eyni zamanda, qeyd edilməlidir ki, ölkəmizin və Prezident cənab İlham Əliyevin Qoşulmama Hərəkatına sədrliyimiz dönməsində hərəkatın fəaliyyətinə mühüm töhfə verməsi və Qlobal Cənubun səsinin dünya miqyasında eşidilməsində vacib rol oynaması, habelə hərəkatın Bandunq prinsiplərinə sadiqliyimiz üzv ölkələrin, o cümlədən Afrika dövlətlərinin Azərbaycana marağını artırmışdır.

Hörmətli xanım sədr, icazənizlə, oxşar sazişlər imzaladığımız dövlətlərlə bağlı müqayisəli statistik məlumatı da qısa şəkildə son olaraq diqqətinizə çatdırmaq istərdim. Artıq bununla bağlı hörmətli həmkarım Rizvan Nəbiyev məlumat təqdim etdi.

Hazırda Azərbaycanla 73 dövlət arasında diplomatik pasport sahiblərinin, 54 dövlətlə diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələbindən azad olunmasına dair qüvvədə olan sazişlər mövcuddur. Diplomatik pasport sahibləri ilə bağlı 73

sazişdən 25-i Avropa İttifaqı üzv ölkələri ilə imzalanıb, üzv ölkələrdən yalnız Danimarka və İrlandiya ilə hələ ki, belə bir saziş imzalanmayıb.

54 ölkə ilə diplomatik və xidməti pasporta sahib şəxslərlə bağlı sazişlər imzalanıb ki, onlardan da 11-i yenə Avropa İttifaqı ölkəsidir. Əlavə olaraq, Avropa İttifaqı üzvü olmayan İsveçrə Konfederasiyası, Serbiya, Monteneqro, Bosniya və Herseqovina kimi ölkələrin də daxil olduğu 8 dövlət ilə belə sazişlər imzalanıb. Həmçinin, məlum olduğu kimi, 9 MDB ölkəsi ilə də bütün növ pasport sahiblərinin müəyyən müddətlərdə qarşılıqlı olaraq vizadan azad olunması ilə bağlı razılaşma mövcuddur.

Şimali və Cənubi Amerika qitəsi üzrə 12 ölkə ilə, Asiya qitəsi üzrə Yaponiya, Cənubi Koreya, İndoneziya kimi ölkələr də daxil olmaqla 23 ölkə ilə belə sazişlər imzalanıb.

Afrika qitəsi ölkələrinə gəldikdə isə, hazırda bu qitənin yalnız 5 dövləti ilə diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələbindən azad olunması ilə bağlı qüvvədə olan sazişlər mövcuddur. Bu ölkələrdən 3-ü ərəb ölkələri – Əlcəzair, Mərakeş Krallığı, Misir Ərəb Respublikası, 2-si isə digər Afrika dövlətləridir – Qambiya və Ruanda. Yəqin ki, Afrika dövlətləri ilə oxşar sazişlərin imzalanması ilə bağlı işlər davam etdirilməkdədir.

Hörmətli xanım sədr, hörmətli deputatlar, “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Uqanda Respublikası Hökuməti arasında diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələblərindən azad edilməsi haqqında Saziş”in təsdiq edilməsi barədə qanun layihəsi Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsində geniş şəkildə müzakirə edilmiş və yekdilliklə dəstəklənərək Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunmuşdur. Komitəmizin adından hörmətli

deputat həmkarlarımdan qanun layihəsini dəstəkləmələrini xahiş edirəm.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, məsələyə münasibət bildirin. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.54 dəq.)
Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qanun qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, biz gündəliyin 3-cü məsələsinə keçirik. Bu məsələ “Minatəmizləmə fəaliyyəti haqqında” 2024-cü il 13 dekabr tarixli 90-VIIQ nömrəli Qanunun icrası ilə əlaqədar bəzi qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Uyğunlaşdırma xarakteri daşıyır. Ona görə də bir oxunuşda qəbul ediləcək. Qanun layihəsinə İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsində baxılmışdır. Məsələyə dair məlumat vermək üçün komitənin üzvü hörmətli Vüqar müəllim Bayramova söz verirəm. Vüqar müəllim, buyurun.

Vüqar Bayramov, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü.*

Çox təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli millət vəkilləri. Qanun layihəsi Azərbaycan Respublikasında minatəmizləmə fəaliyyətinin istiqamətləri, hüquqi və təşkilati

əsasları, minatəmizləmə işlərini həyata keçirən şəxslərin hüquqi və sosial müdafiəsi, minalardan zərər çəkmiş şəxslərə yardım göstərilməsi üzrə münasibətləri tənzimləmək üçün hazırda təqdim olunan qanunların “Minatəmizləmə fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 13 dekabr tarixli Qanununa uyğunlaşdırılması məqsədi ilə hazırlanmışdır. İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin fəaliyyət profilinə uyğun olaraq, komitədə müzakirə etdiyimiz və dəstəklədiyimiz qanunlar Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, eyni zamanda, Gömrük Məcəlləsində təklif edilən dəyişikliklərdir.

Belə ki, qanun layihəsində Vergi Məcəlləsində təklif edilən dəyişikliklərə əsasən 164-cü maddədə ƏDV-dən azadolmalar və güzəştlər üzrə yeni redaktələr təqdim olunur. Təqdim olunan yeni redaktəyə əsasən məcəllənin 164.1.56-cı maddəsi üzrə yeni redaktədə qeyd olunur ki, “müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) təsdiqedicisi sənədi əsasında Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinin, habelə müharibə və hərbi əməliyyatların təsirinə məruz qalmış digər təhlükəli ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi çərçivəsində bütün növ texnikanın, avadanlıqların, texniki vasitələrin və qurğuların, onların ehtiyat hissələrinin, fərdi zirehli, qoruyucu geyimlərin, alətlərin, minaaxtaran itlərin, partlayıcı və pirotexniki vasitələrin, onların yaradılması və (və ya) istehsalı üçün texnologiyaların, avadanlıqların, dəstləşdirici hissələrin və xammalın” idxalı 5 il müddətində əlavə dəyər vergisindən azad olunur. Yeni redaktə vergidən azadolmanın dairəsinin daha da dəqiqləşdirilməsinə və uyğunlaşdırılmasına imkan yaradır.

Oxşar dəyişiklik “Gömrük tarifi haqqında” Qanunda da öz

əksini tapıb. “Gömrük tarifi haqqında” Qanuna uyğun olaraq, məhz sözügedən idxalla bağlı güzəştlərin tətbiq edilməsi və 2023-cü il martın 1-dən 5 il müddətində qüvvədə olması nəzərdə tutulmuşdur. Yeni redaktə “Gömrük tarifi haqqında” Qanunda uyğunlaşdırma nəticəsində azadolmaların dairəsinin dəqiqləşdirilməsinə və müəyyənləşdirilməsinə imkan verir.

Layihədə təklif olunan dəyişikliklərin qəbulu normativ hüquqi aktlar arasında uyğunluğun təmin olunmasına xidmət edəcək. Layihə İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsində müzakirə edilmiş, dəstəklənmiş və plenar iclas üçün tövsiyə olunmuşdur. Hörmətli həmkarlarımızdan dəstək olmalarını xahiş edirəm.

Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Vüqar müəllim.

Hörmətli həmkarlar, bu məsələyə 4 komitədə də baxılıb. Birinci komitə Səhiyyə komitəsidir. Ona görə Səhiyyə komitəsinin sədri hörmətli Əhliman müəllimə söz vermək istəyirəm. Əhliman müəllim, buyurun, komitənin rəyini bildirin.

Əhliman Əmiraslanov, Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri.

Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli həmkarlar. Səhiyyə komitəsinin profilinə uyğun olaraq, “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Qanuna yeni maddənin əlavə olunması təklif olunur. Belə ki, “Minatəmizləmə fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, “zərərçəkmişlər dövlət səhiyyə sisteminin müəssisələrində ixtisaslaşdırılmış tibbi yardımla dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına (“Tibbi sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, xidmətlər zərfində nəzərdə tutulduğu halda isə icbari tibbi sığorta vasitələri hesabına) təmin olunurlar”.

Qanun layihəsi Səhiyyə komitəsində müzakirə olunaraq plenar iclasa tövsiyə olunmuşdur. Qanun layihəsini dəstəkləməyinizi xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Əhliman müəllim.

Mədəniyyət komitəsində də baxılıb. Günay xanım, Mədəniyyət komitəsinin rəyini Siz bildirəcəksiniz. Buyurun, məlumat verin.

Günay Əfəndiyeva, *Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsi sədrinin müavini.*

Hörmətli xanım sədr, hörmətli həmkarlar. Təqdim olunan qanun layihəsi “Minatəmizləmə fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 13 dekabr tarixli Qanununun icrasının təmin edilməsi məqsədi ilə “Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsini nəzərdə tutur. Bu dəyişiklik xüsusi ilə postmünaqişə dövründə azad edilmiş ərazilərimizdə mədəni irsimizin mühafizəsinin hüquqi əsaslarının möhkəmləndirilməsinə xidmət edir.

Layihəyə Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsində ətraflı baxılmış, uyğun hesab edilmişdir. Hörmətli həmkarlar, nəzərə alaraq, təqdim olunan dəyişiklikləri dəstəkləməyinizi xahiş edirəm.

Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Tahir müəllim, bu məsələyə sizin komitənizdə – Aqrar siyasət komitəsində də baxılıb. Xahiş edirəm, Siz də məlumat verin.

Tahir Rzayev, *Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun, hörmətli sədr. Hörmətli sədr, qanunda edilmiş

dəyişikliklər bu günün tələblərinə uyğundur. Komitənin profilinə uyğun olaraq, “Heyvanlar aləmi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa bir maddə artırılıb. Bu da “heyvanlardan minatəmizləmə fəaliyyətində partlayıcı sursatların aşkarlanması məqsədi ilə standart əməliyyatlar prosedurlarına uyğun istifadə edilməsidir”. Səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsində də baxılmışdır. Komitənin sədri hörmətli Əli Hüseynliyə söz verirəm. Əli müəllim, buyurun, sizin komitənizdə də baxılıb.

Əli Hüseynli, Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri.

Çox sağ olun, hörmətli xanım sədr. “Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı – Şuşa şəhəri haqqında” Qanunda uyğunlaşdırma xarakterli düzəliş edilib. Nəzərə almağınızı xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun.

Siyavuş müəllim yazılıb. Siyavuş Novruzov. Buyurun.

Siyavuş Novruzov. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli deputatlar. Təqdim olunan qanun layihəsi çox vacib olan qanun layihəsidir. Bilirsiniz ki, “Minatəmizləmə fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa biz indi müvafiq əlavə və dəyişikliklər edirik. İndiyə qədər 400-dən artıq vətəndaşımız mina partlaması nəticəsində əziyyət çəkib, ya həlak olub, ya da şikəst olubdur. Ermənistanın Azərbaycana mina xəritələrini verməməsi nəticəsində bu gün minaların təmizlənməsi prosesi uzanır. Təxminən 25 faizə qədər minaların xəritələri təqdim olunubdur. Onlar da qeyri-realdır, düzgün olmayan mina xəritələridir. Bundan sonra, yeni basdırılan

minaların xəritələri, ümumiyyətlə, təqdim olunmayıbdır. Hesab edirəm ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında istiləşən münasibətdən istifadə edib mina xəritələrinin təqdim olunması məsələsinə biz bir daha qayıtmalıyıq. Çünki bu, Azərbaycan üçün həddindən artıq ziyanlı bir məsələdir. Həm Azərbaycan vətəndaşlarının həyatı, həm də orada minatəmizləmə işləri ilə məşğul olan insanların həyatı daim təhlükə qarşısındadır.

İkinci tərəfdən, o ərazilərə vətəndaşlarımızın qayıtması, orada tikinti, abadlıq, quruculuq işlərinin aparılması üçün şərait, demək olar ki, yoxdur. Birinci növbədə minalar təmizlənməlidir. Bundan əlavə, burada biz kənd təsərrüfatı ilə bağlı da qanun layihəsinə toxunduq. Orada kənd təsərrüfatına yararlı olan torpaqlardan istifadəni də həyata keçirmək, demək olar ki, qeyri-mümkündür. Çünki minalardan tam şəkildə təmizlənməyib və biz vaxtaşırı eşidirik ki, insanlar burada bu və ya digər şəkildə xəsarət alırlar.

Burada mən qeyd etmək istərdim, minatəmizləyənlərin sosial müdafiəsi, onların sağlamlığı, əməkhaqqı ilə bağlı. Bu, ən çətin işlərdən biridir. Demək olar ki, bu insan hər gün ölümle qarşılaşır, ölümle üz-üzə qalır. Biz bütün texnikaları müxtəlif dövrlərdə gəlir vergisindən, götürək ki, gömrük vergisindən azad etdik. Bu sahədə çalışan insanların da vergidən azad olunması və yaxud da onlara əlavə güzəştlərin verilməsi, mən hesab edərdim ki, yerində olardı. Çünki onların əməkhaqları o qədər də yüksək deyil və ikinci tərəfdən, onlara dəymiş ziyanın sonradan ödənilməsi, aldıkları kompensasiya da o qədər böyük məbləğdə nəzərdə tutulmayıbdır. O baxımdan bu sahədə çalışan, gündəlik işlə məşğul olan insanlara diqqət yetirmək lazımdır. Həm də təkcə orada deyil, elə Fövqəladə Hallar Nazirliyində də, Azərbaycanda digər işğal olunmamış ərazilərdə minatəmizləmə,

partlayıcı sursatlarla bağlı gündəlik çağırışlara gedən insanların əməkhaqları da çox aşağıdır və sosial müdafiələri də qaydasında deyil. Ona görə də bu sosial müdafiə məsələsinə biz ciddi şəkildə fikir verməliyik. İndi bu qanun layihəsi bir oxunuşdadır, biz bunu bir oxunuşda qəbul edəcəyik. Amma gələcəkdə belə qanun layihələri təqdim olunduqda, hesab edirəm ki, birinci növbədə orada insan nəzərdə tutulmalıdır, ondan sonra texnika və digər məsələlər.

Qanun layihəsinə səs verəcəyəm. Fərsətdən istifadə edib mən də sizi qarşıdan gələn Yeni il bayramı və Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibəti ilə təbrik edir, uğurlar arzulayıram. Yeni ildə yeni-yeni nailiyyətlər olsun.

Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsini mən səsə qoyuram. Buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.05 dəq.)
Lehinə	112
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	2
İştirak edir	114
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, növbəti 11 məsələ üçüncü oxunuşda olan qanun layihələridir. 4-cü məsələ “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” və “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi

barədə qanun layihəsidir. Layihəyə Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsində baxılmışdır. Komitənin sədri hörmətli Arzu Nağıyevə söz verirəm. Arzu müəllim, buyurun, üçüncü oxunuşda təqdim edin.

Arzu Nağıyev, *Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri.*

Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli həmkarlar, media nümayəndələri. “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” və “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi zabitlərin həqiqi hərbi xidmət keçməsi qaydalarının və bir sıra normaların təkmilləşməsi məqsədi ilə hazırlanmışdır.

Layihə birinci və ikinci oxunuşlarda ətraflı müzakirə edilmiş, hörmətli həmkarlarım tərəfindən verilən rəy və təkliflərlə bağlı ayrı-ayrılıqda görüşlər keçirilmiş və müzakirələr aparılmışdır. Layihə komitəmizdə bir daha müzakirə edilib və üçüncü oxunuşa tövsiyə edilib. Səs verməyinizi xahiş edirəm.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsinə münasibət bildirməyinizi xahiş edirəm. Buyurun, səsə qoyuram.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.07 dəq.)
Lehinə	111
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	111
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

5-ci məsələ “Dövlət rüsumu haqqında” və “Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Layihəyə İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsində baxılmışdır. Komitənin sədri hörmətli Azər Əmiraslanova söz verirəm. Buyurun, komitənin rəyini bildirin.

Azər Əmiraslanov, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri*.

Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli həmkarlar. Təqdim edilmiş layihə ilə bağlı həm birinci oxunuşda, həm də ikinci oxunuşda ətraflı məlumat verilmişdir. Təqdim olunan layihə, əsasən, daşınmaz əmlak üzrə mülkiyyət hüquqlarının dövlət qeydiyyatı zamanı dövlət rüsumundan azad edilməni nəzərdə tutur. Belə güzəştlər, əsasən, müharibə əlillərinə və şəhid ailəsi statusu qazanmış şəxslərə şamil olunur. Layihənin üçüncü oxunuşda olduğu kimi səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsini səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.08 dəq.)

Lehinə	110
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	111
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, çox sağ olun.

Növbəti məsələ 6-cı məsələdir. Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Bu layihəyə də İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsində baxılıb. Azər müəllim, xahiş edirəm, bununla bağlı məlumat verin.

Azər Əmiraslanov. Hörmətli xanım sədr, bu layihə ilə bağlı da hər iki oxunuşda ətraflı məlumat verilmişdir. Xatırlatmaq istərdim ki, təqdim olunan layihə, əsasən, vergi rezidentliyinin müəyyən edilməsi ilə bağlıdır. Deputat həmkarlarımız tərəfindən komitəyə hər hansı rəy, təklif daxil olmamışdır. Bu layihənin də üçüncü oxunuşda olduğu kimi səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Qanun layihəsini səsə qoyuram. Hörmətli həmkarlar, buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.10 dəq.)
Lehinə	112
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	112
Nəticə: Qəbul edildi	

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

Biz 7-ci məsələyə keçirik. Vergi Məcəlləsində, “Sosial sığorta haqqında” və “Dövlət qulluğu haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Əsas komitə Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsidir. Əli müəllim, buyurun, bununla bağlı məlumat verin.

Əli Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli sədr, bu layihə dövlət qulluğunun hüquqi və sosial təminatlarına həsr olunub. Onunla bağlı digər qanunvericilik aktlarında uyğunlaşdırma xarakterli dəyişikliklər edilir. Həmkarlarımdan üçüncü oxunuşda səs vermələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Daha iki komitədə baxılıb. Birinci komitə İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsidir. Azər müəllim, komitənin rəyini bildirin.

Azər Əmiraslanov. Hörmətli xanım sədr, bu layihə ilə bağlı komitəmizin rəyi müsbətdir. Üçüncü oxunuş üçün də nəzərə alınmasını xahiş edirəm.

Sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun.

Musa müəllim, sizin komitənizdə də baxılıb. Əmək və sosial siyasət komitəsində. Buyurun.

Musa Quliyev, *Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun. Hörmətli millət vəkili, “Dövlət qulluğu haqqında” Qanunda edilən dəyişikliyə uyğunlaşdırma xarakterli dəyişikliklər “Sosial sığorta haqqında” Qanunda da təklif olunmuşdur. İki oxunuşda müzakirə zamanı komitəyə heç bir təklif daxil olmamışdır. Komitənin rəyi müsbətdir. Olduğu kimi səsə qoymağınızı xahiş edirik.

Sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim.

Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsini səsə qoyuram. Buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.11 dəq.)
Lehinə	112
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	112
Nəticə: Qəbul edildi	

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

8-ci məsələyə keçirik. Bu məsələ Əmək Məcəlləsində və digər 3 məcəllədə, “Həmkarlar ittifaqları haqqında” Qanunda və daha 13 qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Musa müəllim, bu sizin komitənizin layihəsidir. Buyurun, Siz əsas məlumatı verin.

Musa Quliyev. Çox sağ olun. Hörmətli xanım sədr, hörmətli millət vəkilləri. Qanun layihəsi barədə birinci və ikinci oxunuşlar zamanı ətraflı məlumat verilmişdir. Qısaca olaraq üçüncü oxunuşda bildirmək istəyirəm ki, Əmək Məcəlləsində, daha 3 məcəllədə və 14 qanunda təklif edilən dəyişikliklər əmək münasibətlərinin beynəlxalq əmək normaları nəzərə alınmaqla təkmilləşdirilməsi, elektron sistemlərin əmək münasibətlərində tətbiqi ilə əlaqədar yeni qaydaların müəyyən edilməsi, eləcə də ötən dövr ərzində əmək qanunvericiliyində aşkar edilmiş boşluqların aradan qaldırılması zərurətindən irəli gələrək hazırlanmışdır.

İkinci oxunuş zamanı parlamentdə hörmətli deputat həmkarımız Pərvanə Vəliyeva çıxış edərək öz dəyərli təkliflərini vermişdir. Biz o təklifləri komitədə müzakirə etdik. Komitənin təkliflərə münasibəti müsbətdir və təkliflər araşdırılması və rəy verilməsi üçün qanun layihəsi subyektinə göndərilmişdir. Bu barədə hörmətli deputat həmkarımıza da məlumat verilmişdir.

İnşallah, növbəti dəfə Əmək Məcəlləsinə baxılan zaman bu təkliflərdən də istifadə olunacaqdır. Ona görə də qanun layihəsinin mətnində dəyişikliklər yoxdur.

Üçüncü oxunuşda komitənin rəyi müsbət olmuşdur və Milli Məclisdən üçüncü oxunuşda qanun layihəsini dəstəkləməyi və qəbul etməyi xahiş edirəm.

Sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim.

Hörmətli həmkarlar, bu qanun layihəsinə daha 6 komitədə baxılmışdır. Birinci komitə Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsidir. Əli müəllim, xahiş edirəm, komitənin rəyini bildirin.

Əli Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli sədr, bu layihənin nə dərəcədə mütərəqqi olması ilə bağlı birinci və ikinci oxunuşlarda fikirlərimizi söyləmişik. Komitənin profilinə uyğun olaraq, bir neçə qanunda dəyişiklik edilir və rəyimiz müsbətdir.

Sədrlik edən. Sağ olun.

İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi. Azər müəllim, buyurun, komitənin rəyini bildirin.

Azər Əmiraslanov. Hörmətli xanım sədr, bu qanun layihəsi ilə bağlı İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi ətraflı rəyini əvvəlki oxunuşlarda bildirmişdir. Üçüncü oxunuşda da rəyimiz müsbətdir. Nəzərə alınmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun.

Siyavuş müəllim, bu məsələyə sizin komitənizdə də baxılıb. Buyurun, komitənin rəyini bildirin.

Siyavuş Novruzov, *Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri.*

Hörmətli xanım sədr, komitənin rəyi müsbətdir, qəbul olunmasını xahiş edirik.

Sədrlik edən. Çox sağ olun.

Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsində də baxılmışdır. Hicran xanım, buyurun, komitənin rəyini bildirin.

Hicran Hüseynova, *Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri.*

Komitəmizdə baxılıb və heç bir rəy, təklif yoxdur. Xahiş edirik, qəbul olunsun.

Sədrlik edən. Səhiyyə komitəsinin rəyini hörmətli Rəşad müəllim bildirəcək. Rəşad Mahmudov. Buyurun.

Rəşad Mahmudov, *Milli Məclisin Səhiyyə komitəsi sədrinin müavini.*

Hörmətli xanım sədr, komitəmizin rəyi müsbətdir. Olduğu kimi səsə qoyulmasını xahiş edirik.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Şahin müəllim, Siz də öz komitənizin rəyini bildirin. Gənclər və idman komitəsinin rəyini. Buyurun.

Şahin İsmaylov, *Milli Məclisin Gənclər və idman komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun. Hörmətli xanım sədr, hörmətli həmkarlar. Müzakirə olunan qanun layihəsi ilə bağlı komitənin rəyi müsbətdir, səsə qoyulmasını xahiş edirik.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Komitələrin rəyini dinlədik. İndi isə mən məsələni səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.15 dəq.)

Lehinə	105
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

Bizim növbəti məsələmiz “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Layihəyə İnsan hüquqları komitəsində baxılmışdır. Komitənin sədri hörmətli Zahid müəllimə söz verirəm. Buyurun, Zahid müəllim.

Zahid Oruc, *Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədri*.

Təşəkkür edirəm. Hörmətli sədr, dəyərli millət vəkilləri. “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə layihənin 26 dekabr tarixli ikinci oxunuşu da geniş müzakirələrə səbəb oldu. Qısa olaraq bildirək ki, çıxış edən komitə sədrləri – hörmətli Siyavuş Novruzov, Hicran Hüseynova, deputatlar – hörmətli Elçin Mirzəbəyli, Aydın Hüseynov, Vüqar Rəhimzadə və Erkin Qədirli dəyişikliyin mühüm milli əhəmiyyətini vurğuladılar, eyni zamanda, təkliflərdə xaricdən dövlətimizə qarşı aparılan diversiya kampaniyaları bir daha pisləndi. Uşaqların rəqəmsal asılılığı və sosial mediadan qorunması tədbirləri, qanun layihəsinə daxil edilən terminlərin anlayış və məna tutumuna dair faydalı təkliflər səsləndi. İnanırıq ki, gələcək layihələrdə irəli sürülən bütün sağlam ideyalara yer veriləcəkdir. Müzakirələr dövründə cəmiyyətimizdə geniş dəstək qazanan layihəni müdafiə edən hər kəsə təşəkkürlərimizi bildirir, onun əxlaqlı və mənəviyyatlı cəmiyyət quruculuğuna xidmət edəcəyini qeyd edirik.

Dünən planlaşma iclasında hörmətli sədrin qeyd etdiyi kimi, inanırıq ki, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması daimi ideala və tələbə çevriləcəkdir. Sizi layihəyə üçüncü oxunuşda müsbət səs verməyə çağırırıq.

Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, mən qanun layihəsini səsə qoyuram. Buyurun, üçüncü oxunuşda münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.18 dəq.)
Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

10-cu məsələyə keçirik. Bu, İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Layihəyə Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsində baxılmışdır. Komitənin rəyini komitənin üzvü Kamal Cəfərov verəcək. Kamal müəllim, buyurun.

Kamal Cəfərov, *Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü.*

Çox sağ olun, hörmətli xanım sədr. Qanun layihəsində hər hansı bir dəyişiklik olmadığı üçün olduğu kimi səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsini səsə qoyuram, münasibət bildirməyinizi xahiş edirəm.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.18 dəq.)
Lehinə	109
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

11-ci məsələyə keçirik. Cinayət Məcəlləsində, İnzibati Xətalər Məcəlləsində, “Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında” və “Mədəniyyət haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Bu layihəyə də Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsində baxılmışdır. Komitənin üzvü hörmətli Nizami Səfərova söz vermək istəyirəm. Buyurun, Nizami müəllim.

Nizami Səfərov, *Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü.*

Hörmətli xanım sədr, hörmətli deputatlar. Qanun layihəsi barədə birinci və ikinci oxunuşlar zamanı ətraflı məlumat verilmişdir. Mən layihənin müzakirəsi zamanı çıxış edən hörmətli deputatlara dərin təşəkkürümü bildirmək istərdim. Qaldırılan məsələlərlə bağlı deputatlara qanunvericilik subyektinin nümayəndələrinin mövqeyi çatdırılmışdır. Üçüncü oxunuşa təqdim olunan qanun layihəsində hər hansı bir dəyişiklik baş verməmişdir. Mən sənədin qəbul edilməsinə səs verməyinizi xahiş edirəm.

Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Qanun layihəsinə Mədəniyyət komitəsində də baxılmışdır.

Rəyi komitənin üzvü hörmətli Şahin Seyidzadə verəcək. Buyurun.

Şahin Seyidzadə, *Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin üzvü.*

Hörmətli xanım sədr, hörmətli həmkarlar, qanun layihəsinə Mədəniyyət komitəsində baxılmışdır. Komitənin rəyi müsbətdir.

Sədrlik edən. Sağ olun, Şahin müəllim.

Hörmətli həmkarlar, məsələni səsə qoyuram, buyurun, üçüncü oxunuşda münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.20 dəq.)
Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

12-ci məsələ “Notariat haqqında” və “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Bu layihəyə də Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsində baxılmışdır. Məsələyə dair məlumat vermək üçün komitənin üzvü hörmətli Nurlan Həsənova söz verirəm. Nurlan müəllim, buyurun.

Nurlan Həsənov, *Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü.*

Təşəkkür edirəm, hörmətli xanım sədr. Hər iki oxunuş zamanı qanun layihəsi ilə bağlı geniş məlumat verilmişdir. Layihənin mətnində heç bir dəyişiklik yoxdur. Olduğu kimi səsə qoyulmasını xahiş edirik.

Sədrlik edən. Çox sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsinə səs verməyinizi xahiş edəcəyəm. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.21 dəq.)
Lehinə	107
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	108
Nəticə: Qəbul edildi	

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi, çox sağ olun.

Növbəti məsələ “Dövlət rüsumu haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Layihəyə İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsində baxılmışdır. Azər müəllim, yenə də özünüz məlumat verirsiniz. Buyurun.

Azər Əmiraslanov. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, bu qanun layihəsi ilə bağlı əvvəlki iki oxunuşda geniş məlumat verilmişdir. Bir daha xatırlatmaq istərdim ki, qanun layihəsi məişət zorakılığına məruz qalmış şəxslərin məhkəməyə müraciət etdiyi halda dövlət rüsumu ödənişindən azad edilməsini nəzərdə tutur.

Komitəmizə hər hansı bir təklif və rəy daxil olmamışdır. Üçüncü oxunuşda da olduğu kimi səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsini səsə qoyuram, buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.22 dəq.)
Lehinə	110
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	111
Nəticə: Qəbul edildi	

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

14-cü məsələmiz Vergi Məcəlləsində, “Tütün və tütün məmulatları haqqında” Qanunda və digər iki qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Bilirsiniz ki, layihəyə Aqrar siyasət komitəsində baxılmışdır. Ona görə mən komitənin sədri, Tahir müəllim, Sizə söz verirəm. Buyurun.

Tahir Rzayev. Çox sağ olun. Hörmətli sədr, hörmətli deputat həmkarlar. Hörmətli sədr, Sizin diqqətiniz sayəsində adları qeyd olunan qanunlarda edilmiş dəyişikliklərin geniş müzakirəsinə hərtərəfli imkan yaranmış, deputat həmkarlarım bu müzakirələrdə fəal iştirak etmişlər. Televiziya kanallarında və informasiya şəbəkələrində də çoxsaylı münasibətlər bildirilmişdir. İctimaiyyətin münasibəti, əsasən, müsbətdir. İnsanların sağlamlığına təhlükə yaradan elektron siqaretin qadağan edilməsi insanlar tərəfindən dəstəklənir. Ancaq fərqli fikirlər də var. Bunun üçün, elə bilirəm, maarifləndirmə tədbirləri bundan sonra da davam etdirilməlidir. Siqaretin, xüsusi ilə elektron siqaretin insan orqanizminə mənfi təsirləri hərtərəfli aşılmalıdır.

Artıq bu qanunda edilmiş dəyişikliklərin üçüncü oxunuşudur. Komitənin rəyi müsbətdir, heç bir təklif, irad bildirilməmişdir. Səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim.

Hörmətli həmkarlar, bu qanun layihəsinə daha iki komitədə baxılıb. İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsində və Əmək və sosial siyasət komitəsində. Azər müəllim, xahiş edirəm, birinci, Siz rəy bildirin. Buyurun.

Azər Əmiraslanov. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, bu qanun layihəsi ilə bağlı əvvəlki oxunuşlarda komitənin geniş rəyini təqdim etmişik. Üçüncü oxunuşda da bu layihə komitə tərəfindən dəstəklənir. Nəzərə alınmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Azər müəllim.

Musa müəllim, sizin komitənizdə də baxılıb. Xahiş edirəm, Siz də rəy bildirin.

Musa Quliyev. Çox sağ olun, hörmətli xanım sədr. Bizim komitə də bunu çox vacib bir qanun hesab edir. Hər iki oxunuş zamanı komitəyə heç bir əlavə təklif daxil olmamışdır və komitənin rəyi üçüncü oxunuş üçün də müsbətdir. Xahiş edirik, səsə qoyasınız.

Sədrlik edən. Çox sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsi səsə qoyulur. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.25 dəq.)
Lehinə	114
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	114
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi. Biz növbəti, əslində, axırıncı məsələyə keçirik. Hörmətli

həmkarlar, bildiyiniz kimi, hər il Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü ərəfəsində Milli Məclis soydaşlarımıza və həmvətənlərimizə müraciət edir. Müraciətin mətni hazırdır və onu səsləndirmək üçün mən həmkarımız hörmətli Zaur Şükürova söz vermək istəyirəm. Zaur müəllim, buyurun kürsüyə.

Zaur Şükürov. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibəti ilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Müraciəti

Əziz soydaşlarımız, dəyərli həmvətənlərimiz!

Azərbaycan xalqının övladlarını vahid amallar naminə birləşməyə səsləyən həmrəylik günü ərəfəsində hər birinizi hörmətlə salamlayırıq.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 34 il öncə başlanmış mənəvi bütövləşmə prosesi xalqımızın milli mənlilik şüuruna və tarixi köklərə bağlılığından güc almışdır. Ulu Öndər milli birlik ideologiyasının möhkəm əsaslarını yaratmış, azərbaycanlıların həmrəyliyinə strateji əhəmiyyət vermiş və Azərbaycançılıq məfkurəsini dövlət siyasətinin önəmli bir amilinə çevirmişdir.

Ötən 22 ildə həmin kurs Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən ardıcıl davam etdirilmişdir. Dünya azərbaycanlıları ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə, diaspor təşkilatlarının imkanlarının genişləndirilməsinə və beynəlxalq aləmdə rolunun artırılmasına, harada yaşamasından asılı olmayaraq, soydaşlarımızın hüquq və mənafeələrinin, təhlükəsizliyinin, milli kimliyinin qorunmasına, onların inkişafına, Azərbaycan dilini, ənənələrini və mədəniyyətini qoruyub saxlamasına, dəfələrlə soyqırımına və deportasiyaya məruz qalmış Qərbi azərbaycanlıların hüquqlarının bərpasına və

zorla tərک etməyə məcbur olduqları ata-baba torpaqlarına dinc qayıdışına dəstək verilməsi xalqımızın birlik və həmrəyliyinin güclənməsinə xidmət edir.

Azərbaycan torpaqlarının 30 illik işğalına son qoyulmasını, dövlətimizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpasını təmin etmiş İkinci Qarabağ müharibəsi və antiterror əməliyyatı Azərbaycan Respublikasının güclü bir dövlət olduğunu, Azərbaycan xalqının öz sözünü qəbul etdirə bilən mütəşəkkil bir qüvvə kimi formalaşdığını və daim öz dövlətini dəstəklədiyini nümayiş etdirmişdir.

Zəngin mədəniyyətin və tükənməz yaradıcılıq enerjisinin daşıyıcısı olan Azərbaycan xalqı bəşər sivilizasiyasının inkişafına dəyərli töhfələr vermişdir. Şərqin bir sıra qüdrətli dövlətləri xalqımızın istedad və zəkasının gücü ilə qurulmuşdur.

Bugünkü müstəqil Azərbaycan dövləti xalqımızın ən böyük tarixi nailiyyətlərindən biridir. Hər bir soydaşımız və həmvətənimiz bilir ki, ona arxa duran, şərəf və ləyaqətini qorumağa hazır olan milli dövləti vardır. Odur ki, dünyanın müxtəlif qitələrində məskən salmış soydaşlarımız tarixi Vətəndə baş verən ictimai-siyasi prosesləri diqqətlə izləyir, Azərbaycanın Cənubi Qafqaz bölgəsinin lider dövlətinə çevrilməsi, geniş bir bölgədə söz sahibi olması ilə fəxr edirlər.

Onlar yaşadıkları ölkələrdə fəal vətəndaş mövqeyi tutaraq Azərbaycanın milli maraqlarını dəstəkləyirlər. Soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin fəaliyyəti Azərbaycan haqqında obyektiv təsəvvürün formalaşmasına, onun nüfuzunun yüksəlməsinə və xarici dövlətlər ilə humanitar, mədəni və ictimai əlaqələrinin genişlənməsinə kömək göstərir.

Əziz soydaşlarımız, dəyərli həmvətənlərimiz!

Ötən dövrdə əldə edilmiş uğurlar Azərbaycan dövlətinin və

cəmiyyətinin müasir çağırışlara lazımınca cavab verməyə və davamlı olaraq irəliyə getməyə qadir olduğunu göstərir. Eyni zamanda, müasir inkişaf mərhələsi daha geniş miqyaslı vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün möhkəm zəmin yaratmışdır. Azərbaycanın bütün potensialının üzə çıxarılaraq dünyaya daha yaxından tanıtılması, xalqımızın qədim adət-ənənələrinin, gözəl dilinin, zəngin mədəniyyətinin yaşadılması və təbliğ edilməsi sahəsində görüləsi işlərimiz çoxdur. Soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin bir vəzifəsi də yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatına inteqrasiya etməklə bərabər, milli özgünlüyümüzü uca tutmaq, hər sahədə bir-birinə dəstək olmaqdır. Azərbaycan xalqının varlığı və gələcəyi, milli dövlətçiliyimizin əbədi davam etməsi dünya azərbaycanlılarının birliyindən və mütəşəkkilliyindən çox asılıdır.

Əziz soydaşlarımız, dəyərli həmvətənlərimiz!

Sizi milli amallarımızın gerçəkləşməsi, xalqımızın məna-fələrinin qorunması naminə birliyə çağırırıq. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibəti ilə hamınızı ürəkdən təbrik edir, hər birinizə möhkəm can sağlığı, ailə səadəti, doğma Azərbaycanımıza işıqlı gələcək arzulayırıq! *(Alqışlar.)*

Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Zaur müəllim. Hörmətli həmkarlar, necə baxırsınız, biz Müraciəti səsə qoya bilərikmi?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Çox sağ olun. İndi xahiş edirəm, münasibət bildirəsiniz. Mən Müraciəti səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.30 dəq.)

Lehinə

111

Əleyhinə

0

Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	112
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, Müraciət qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, bu gün payız sessiyasının son iclasıdır və biz həm sessiyaya, həm də ilə yekun vururuq. Ənənəvi olaraq mən sessiya və il ərzində görülmüş işlər haqqında sizə qısa məlumat vermək istərdim.

Öncə onu söyləyim ki, yola saldıığımız il ölkəmizin həyatı üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyan bir dövrə təsadüf etmişdir. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 2025-ci ili “Konstitusiya və Suverenlik İli” elan etmişdir. Bu qərar dövlət hakimiyyəti sisteminin, o cümlədən qanunvericilik orqanının işinə əlavə məna və dəyər ölçüsü gətirmişdir.

Hörmətli deputatlar, qeyd edirəm ki, “Konstitusiya və Suverenlik İli” çərçivəsində Milli Məclisin təşkilatçılığı ilə 18 tədbir keçirilmişdir. Mən onların bəzilərini vurğulamaq istərdim.

Mayın 8-də parlamentin xüsusi iclası “Ümummilli Lider Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan Konstitusiyasının müəllifidir” mövzusunda həsr olunmuşdur. İclasda ilk Konstitusiyamızın qəbul edilməsi, müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə İkinci Qarabağ müharibəsinin və antiterror əməliyyatının qələbələrlə başa çatdırılması, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpa olunması kimi tarixi hadisələrin əhəmiyyətindən danışılmışdır.

Bu mövzuda keçirilən digər bir tədbir Hüquq siyasəti və

dövlət quruculuğu komitəsinin təşkil etdiyi elmi-praktik konfrans olmuşdur. Konfransda Konstitusiyamızın hazırlanması, qəbulu və keçdiyi inkişaf yolu ilə bağlı məruzələr dinlənilmiş və müzakirələr aparılmışdır.

Sentyabrın 19-da Milli Məclisdə Dövlət Suverenliyi Gününə həsr olunan konfrans keçirilmişdir. Konfransda vurğulanmışdır ki, Prezident İlham Əliyev Ulu Öndərin siyasi xəttini uğurla davam etdirərək Azərbaycanı beynəlxalq münasibətlər sistemində söz sahibi olan, regional və global miqyasda nüfuzlu bir dövlətə çevirmişdir.

Sentyabrın 25-də isə Milli Məclisin bir qrup deputatının və parlament Aparatı əməkdaşlarının Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə yürüşü təşkil edilmişdir.

Oktyabrın 22-də İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin təşkilatçılığı ilə “Dövlət suverenliyinin iqtisadi əsasları və iqtisadi müstəqillik” mövzusunda konfrans keçirilmişdir. Konfransda müstəqil dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi üçün iqtisadi əsasların gücləndirilməsinin vacibliyi, bu istiqamətdə görülən işlər və qarşıda dayanan vəzifələr haqqında çıxışlar edilmişdir.

Oktyabrın 29-da isə Milli Məclisdə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 30 illiyinə həsr edilən beynəlxalq parlament konfransı keçirilmişdir. Tədbirdə 20 ölkənin parlament nümayəndə heyətləri, o cümlədən 8 ölkənin parlament sədrləri və sədr müavinləri, eləcə də 7 beynəlxalq təşkilatın təmsilçiləri, ümumən isə 100-dən çox adam iştirak etmişdir.

Konfransda “Konstitusiya müasir dünyada dövlətlərin müstəqilliyinin və suverenliyinin təməli kimi” mövzusunda çıxışlar edilmişdir.

Hörmətli həmkarlar, “Konstitusiya və Suverenlik İli”

çərçivəsində keçirilən ən mühüm tədbirlərdən biri də oktyabr ayında Milli Məclisin iclasında “Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 30 illiyi” yubiley medalının təsis edilməsi olmuşdur. Qeyd edirəm ki, bu barədə qanun möhtərəm cənab Prezidentin müvafiq sərəncamı ilə təsdiq edilmiş Tədbirlər planına uyğun olaraq qəbul edilmişdir.

Onu da deyim ki, hörmətli həmkarlar, “Konstitusiya və Suverenlik İli” çərçivəsində Milli Məclisdə Qarabağ Universitetinin, Bakı Dövlət Universiteti Hüquq fakültəsinin tələbələri, habelə “Yüksəliş” müsabiqəsinin qalibləri ilə müxtəlif aylarda görüşlər keçirilmişdir. Görüşlərdə ölkəmizdə Konstitusiya quruculuğu məsələlərindən danışılmış, Azərbaycan dövlətçiliyinin qorunub saxlanmasında və inkişafında Ulu Öndər Heydər Əliyevin xidmətləri minnətdarlıq duyğuları ilə xatırlanmışdır.

Hörmətli deputatlar, 2025-ci il əlamətdar tarixi hadisələrlə zəngin olan bir dövrdür. Xalqımız 44 günlük Vətən müharibəsində böyük Zəfərin 5-ci ildönümünü qürurla qeyd etmişdir. Bu məsələyə Milli Məclis də xüsusi diqqət yetirmişdir. Oktyabrın 31-də keçirilən plenar iclasda deputatlar Azərbaycanın həyatının taleyüklü hadisəsi barədə fikirlərini bölüşmüşlər. Qeyd edilmişdir ki, 8 noyabr Azərbaycanın tarixinə müdrik siyasi rəhbərliyin və uzaqgörən hərbi strategiyanın təntənəsi, xalqımızın yenilməz gücünün və qəhrəmanlığının rəmzi kimi daxil olmuşdur. Zəfər Gününün 5-ci ildönümü ilə əlaqədar Milli Məclisin Bəyanatı qəbul edilmişdir.

Hörmətli həmkarlar, bildiyiniz kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev avqust ayının 7-də və 8-də Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti cənab Donald Trampın dəvəti ilə bu ölkəyə tarixi səfər etmişdir. Səfər

çərçivəsində əldə edilmiş Vaşinqton razılaşmaları Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh gündəliyinin irəliyə aparılması və regional sabitliyin möhkəmləndirilməsi üçün həlledici əhəmiyyət daşıyır.

Bu hadisə ilə əlaqədar sentyabrın 9-da Milli Məclisin növbədənkənar sessiyası keçirilmişdir. Sessiyada aparılan müzakirələrdə Vaşinqton razılaşmaları dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin sülh diplomatiyasının və müdrik liderliyinin təntənəsi, uzaqgörən, ardıcıl və pragmatik siyasətinin nəticəsi kimi qiymətləndirilmişdir. Qeyd edilmişdir ki, bu razılaşmalar Ulu Öndər Heydər Əliyevin milli maraqlara əsaslanan siyasi kursunun davam etdirilməsi yolunda qazanılmış ən böyük uğurlardan biridir.

İclasın yekununda Milli Məclisin xüsusi bəyanatı qəbul edilmişdir.

Hörmətli deputatlar, ötən il ərzində Milli Məclis Konstitusiya ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətlərinə əsaslanaraq dövlət siyasətinin qanunvericilik ölçüsünü layiqincə təmin etməyə çalışmışdır.

Möhtərəm Prezidentin müəyyən etdiyi strateji xəttə uyğun olaraq, il ərzində parlamentin fəaliyyəti milli dövlətçiliyimizin Konstitusiya əsaslarının daha da möhkəmləndirilməsinə, müasir və dayanıqlı qanunvericilik bazasının formalaşdırılmasına, hüquq sisteminin təkmilləşdirilməsinə, insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının etibarlı surətdə qorunmasına yönəlmişdir.

Qeyd edim ki, payız sessiyasında parlamentin 16 iclası olmuş, 86 qanun və qərar layihəsinə baxılmışdır.

Ümumiyyətlə, 2025-ci ildə Milli Məclisin 38 plenar iclası keçirilmiş, 181 qanun və 33 qərar qəbul edilmişdir.

Qəbul olunmuş qanunlar arasında mən 2026-cı ilin dövlət büdcəsini və büdcə zərfinə daxil olan digər qanunları qeyd etmək istərdim. Bildiyiniz kimi, hörmətli həmkarlar, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən inkişaf strategiyası ötən dövrdə ölkəmizdə makroiqtisadi sabitliyi qorumağa imkan vermişdir.

Mürəkkəb beynəlxalq konyunkturaya baxmayaraq, iqtisadiyyatımızın dayanıqlığı və ardıcıl inkişafı təmin edilmişdir. Cənubi Qafqaz bölgəsinin lider dövləti kimi Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyi daha da möhkəmlənmişdir.

Gələn ilin dövlət büdcəsi iqtisadi sabitliyin və insanların sosial müdafiəsinin daha da gücləndirilməsinə yönəlmişdir. Əminliklə söyləmək olar ki, dövlətimizin əsas maliyyə sənədi sosial-iqtisadi inkişaf sahəsində əldə edilmiş dinamikanı gələn il də qoruyub saxlamağa və artırmağa imkan verəcək.

“Qaz təchizatı haqqında”, “İstilik təchizatı haqqında”, “Dövlət xidmətləri haqqında”, “Azərbaycan Respublikasının daxili qoşunları haqqında”, “Xüsusi icra məmurları haqqında” qanunlar və digər qanunvericilik aktları dövlət həyatının müxtəlif sahələrində fəaliyyəti tənzimləməyə yönəlmişdir.

Hörmətli deputatlar, hər dəfə biz Milli Məclisin fəaliyyətinə yekun vurarkən bu fəaliyyətin uğurlarına şərait yaradan amillər sırasında hakimiyyətin müxtəlif qolları arasında səmərəli əməkdaşlıq əlaqələrini hökmən qeyd edirik. Bununla əlaqədar Milli Məclis ilə Prezident Administrasiyasının müvafiq şöbələri arasında mütəmadi xarakter daşıyan iş birliyinin əhəmiyyəti xüsusi vurğulanmalıdır. Bu baxımdan qeyd edilməlidir ki, Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsi və Milli Məclis Aparatının İcra hakimiyyəti orqanları ilə əlaqələr şöbəsi

arasında müntəzəm təmaslar icra və qanunvericilik hakimiyyətlərinin qarşılıqlı fəaliyyətinə sistemli xarakter verməyə kömək göstərir.

Eyni zamanda, mən parlamentlə hökumət arasında konstruktiv əməkdaşlığa da diqqəti bir daha cəlb etmək istərdim. Yola saldığımız il ərzində hökumətin müxtəlif strukturlarının, o cümlədən nazirliklərin və dövlət komitələrinin nümayəndələri Milli Məclisin və komitələrin iclaslarına dəvət olunmuş, qanun layihələrinin müzakirəsi zamanı onların rəyləri dinlənilmiş, eyni zamanda, deputatların bir sıra mülahizə və təklifləri də icra orqanları tərəfindən nəzərə alınmışdır.

Hörmətli həmkarlar, qanunvericilik fəaliyyətinin səmərəsini artırmaq, ictimai fikir üçün aktual olan məsələləri müzakirə etmək məqsədi ilə lazım gəldikdə dinləmələr və ictimai müzakirələr keçirilməsi praktikası davam etdirilmişdir.

Qeyd edirəm ki, il ərzində Milli Məclisdə 8 dinləmə, 3 ictimai müzakirə, 1 genişləndirilmiş iclas və 5 konfrans keçirilmişdir.

Hörmətli deputatlar, Səhiyyə komitəsi “İlkin səhiyyə xidməti: mövcud vəziyyət, görülməli işlər, problemlər və onların həlli yolları” mövzusunda, İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsi “Qərbi Azərbaycana qayıdış prosesində QHT-lərin rolu” mövzusunda, Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsi “Ailə, qadın və uşaq hüquqları konstitusion hüquqların əsas prioriteti kimi” mövzusunda, Mədəniyyət komitəsi “Tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi və təbliğinə müasir yanaşma” mövzusunda, Aqrar siyasət komitəsi isə “Aqrar sektorda sahibkarlığa dəstək: nəticələr və perspektivlər” və “İxtisaslı kadr hazırlığı aqrar sektorun inkişafının əsasıdır” mövzusunda ictimai dinləmələr keçirmişlər.

Gənclər və idman komitəsinin təşkil etdiyi ictimai dinləmə

Gənclər Gününə həsr edilmişdir.

Bundan başqa, Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsi “İstilik təchizatı haqqında” qanun layihəsi ilə əlaqədar ictimai dinləmə keçirmiş, “Enerji səmərəliliyi: nəticələr və gözləntilər” mövzusunda ictimai müzakirə təşkil etmişdir. Həmin komitənin təşkilatçılığı ilə keçirilən elmi-praktik konfransda isə “İqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə süni intellektin rolu” mövzusunda fikir mübadiləsi və müzakirə aparılmışdır.

Xarici müdaxilələrə və hibrid təhdidlərə qarşı müvəqqəti komissiya isə iki ictimai müzakirə təşkil etmişdir. Bu müzakirələrdən biri “Cənubi Qafqazda sabitliyə “sülh missiyası” adlı hibrid hücum” mövzusuna, digəri isə “Azərbaycanın media resurslarına kiberhücumlar” mövzusuna həsr edilmişdir.

Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin genişləndirilmiş iclasında “Qlobal Cənubun yüksəlişi və Qərb: Azərbaycanın rolu, əməkdaşlıq və inkişaf üçün yeni imkanlar” mövzusunda müzakirələr aparılmışdır. İclasda komitənin üzvləri ilə yanaşı, icra orqanlarının, beynəlxalq təşkilatların və digər qurumların nümayəndələri də iştirak etmişlər.

Hörmətli həmkarlar, bildiyiniz kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev noyabrın 3-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 illik yubileyinə həsr edilən tədbirdə çıxış edərək milli inkişafın mühüm istiqamətləri ilə yanaşı, Azərbaycan dilinin qorunması məsələlərinə xüsusi diqqət yetirmişdir.

Dekabrın 8-də Milli Məclisdə “Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi inkişaf strategiyası: mövcud vəziyyət və perspektivlər” mövzusunda konfrans keçirilmişdir. Qeyd edirəm ki, cənab

Prezidentin çıxışından sonra bu, birinci konfrans idi. Konfransın məqsədi möhtərəm Prezidentin qaldırdığı problemlərlə əlaqədar Azərbaycan dilinin qorunması və inkişafı strategiyalarını müzakirə etmək, bu istiqamətdə parlamentin, elmi ictimaiyyətin və ziyalıların vəzifələrini müəyyən etmək idi.

Hörmətli deputatlar, Milli Məclisdə keçirilmiş digər 3 konfrans haqqında mən sizə bayaq “Konstitusiya və Suverenlik İli” çərçivəsində görülmən tədbirlərdən danışarkən məlumat vermişdim. Ona görə təkrarlamaq istəmirəm.

Hörmətli həmkarlar, bildiyiniz kimi, Qərbi azərbaycanlıların tarixi torpaqlarına qaytarılması məsələsi milli gündəliyimizin aktual humanitar və hüquqi mövzularından biridir. Dövlət başçısı cənab İlham Əliyev dəfələrlə qeyd etmişdir ki, Qərbi azərbaycanlıların ata-baba yurdlarına qayıdışı dinc yolla, beynəlxalq hüquq mexanizmlərinə müvafiq surətdə dialoq əsasında həyata keçirilməlidir.

Bu istiqamətdə görülmən işlərə Milli Məclis də lazımı qanunvericilik dəstəyi göstərir. Bu məqsədlə parlamentdə Qərbi Azərbaycana Qayıdış üzrə Təşəbbüs Qrupu yaradılmışdır. Ötən il qrupun üzvləri Qərbi Azərbaycan İcmasının keçirdiyi beynəlxalq tədbirlərdə fəal iştirak etmişlər.

Onu da bilirsiniz ki, Qərbi Azərbaycan İcmasının üzvləri və rəhbər şəxsləri arasında Milli Məclisin deputatları və komitə sədrləri də var. Bu cür qarşılıqlı fəaliyyət Qərbi Azərbaycana qayıdış mövzusu ətrafında ictimai-siyasi dialoqa əlavə dinamika verir, dövlətin və vətəndaş cəmiyyətinin səylərini birləşdirməyə kömək göstərir.

Hörmətli deputatlar, qanunvericilik və qanunyaratma sahəsində görülmən işlərlə yanaşı, Milli Məclis bəzi beynəlxalq

qurumların və xarici dövlətlərin Azərbaycanı gözdən salmağa, onun suverenliyinə qəsd etməyə yönələn hərəkətlərinə etiraz əlaməti olaraq bəyanatlar qəbul etmişdir.

Hörmətli deputatlar, Milli Məclis nəzarət funksiyasını bu il də səmərəli surətdə həyata keçirmişdir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Hesablama Palatasının, İnsan hüquqları üzrə müvəkkilin, bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın, İnsan alverinə qarşı mübarizə üzrə Milli Koordinatorun, gender bərabərliyinin təmin edilməsinə nəzarəti həyata keçirən icra hakimiyyəti orqanının hesabat, məruzə və məlumatları dinlənilmişdir.

Hörmətli deputatlar, ötən dövrdə Milli Məclis deputatlarının seçki dairələrində işinə yenə də xüsusi diqqət yetirilmişdir. Millət vəkilləri öz seçiciləri ilə müntəzəm görüşlər keçirmiş, onları düşündürən məsələləri Milli Məclisin iclaslarında, eləcə də digər hakimiyyət orqanları qarşısında qaldırmışlar.

Hörmətli həmkarlar, Milli Məclisdə vətəndaşların qəbulu və müraciətlərinə baxılması sahəsində də lazımi tədbirlər həyata keçirilmişdir. Qeyd edirəm ki, il ərzində Milli Məclisin rəhbərliyi, komitə sədrləri, Aparatın rəhbəri və şöbə müdirləri, İşlər müdiri tərəfindən 3 minə qədər vətəndaş qəbul edilmiş, parlamentdə 22 mindən çox vətəndaş müraciətinə baxılmışdır.

Hörmətli deputatlar, ötən dövrdə Milli Məclisin beynəlxalq əlaqələrinin inkişafı sahəsində də zəruri tədbirlər görülmüşdür. Nümayəndə heyətlərimiz 15 beynəlxalq təşkilatın tədbirlərində iştirak etmişlər.

İl ərzində 94 deputatımız 49 ölkəyə 201 səfər həyata keçirmişdir.

Milli Məclis sədrinin 17 ölkəyə 4 rəsmi və 15 işgüzar səfəri olmuşdur.

Həm Milli Məclis sədrinin, həm də deputatların səfərlərində dövlətimizin xarici siyasətinin parlament səviyyəsində dəstəklənməsini təmin etmək üçün parlament diplomatiyasının imkanlarından istifadə edilmişdir.

Deputatlarımız Belarus və Rumıniyada keçirilən prezident seçkilərini, Tacikistan, Moldova və Qırğızıstanda keçirilən parlament seçkilərini müşahidə etmişlər.

Hörmətli həmkarlar, ötən dövrdə 61 ölkənin və 20 beynəlxalq təşkilatın 165 nümayəndə heyəti, ümumən isə 1283 nəfər xarici qonaq Milli Məclisdə olmuşdur.

Milli Məclisin sədri 4 ölkənin dövlət başçıları, 27 ölkənin parlament sədrləri və sədr müavinləri, 5 beynəlxalq parlament təşkilatının rəhbərləri,

6 ölkənin icra hakimiyyəti orqanlarının nümayəndələri, 9 ölkənin ombudsmanları, 16 dövlətin Azərbaycandakı səfirləri ilə görüşlər keçirmişdir.

Hörmətli deputatlar, parlamentin beynəlxalq əlaqələrinin inkişafına yönələn tədbirlərdən biri də 3 ölkənin parlamentləri ilə əməkdaşlıq haqqında sənədlərin imzalanması olmuşdur. Belə ki, Gürcüstan parlamenti ilə Əməkdaşlıq haqqında memorandum, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri parlamenti ilə Anlaşma memorandumu, Özbəkistan parlamenti ilə əməkdaşlığın inkişafına dair praktik tədbirlər planı (“Yol xəritəsi”) və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və Özbəkistan Respublikası Ali Məclisinin parlamentlərarası əməkdaşlıq komissiyasının Reqlamenti imzalanmışdır.

Onu da qeyd edirəm ki, sədri olduğum Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsi ilə Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu, Tolerantlıq və Sülh Təşkilatı arasında memorandumlar da imzalanmışdır.

Hörmətli həmkarlar, beynəlxalq təşkilatların xətti ilə 10 tədbirə Milli Məclis ev sahibliyi etmişdir. Bu tədbirlər TÜRKPƏ üzvü olan parlamentlərin iki komitəsinin iclasları, Asiya Parlament Assambleyasının 15-ci plenar sessiyası və iki koordinasiya görüşü, Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin 4-cü konfransı, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament Assambleyasının 70-ci Büro və 65-ci Daimi Komitəsinin iclasları, Sosial və humanitar siyasət komitəsinin 65-ci iclası, Azərbaycan Milli Məclisi və Rusiya Federal Məclisinin ikitərəfli parlamentlərarası komissiyasının iclası olmuşdur.

Onu da deyim ki, Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin 4-cü konfransında hərəkatın üzvü olan dövlətlərin parlamentlərindən və beynəlxalq təşkilatlardan 48 nümayəndə heyəti, başqa sözlə, 280-dən artıq nümayəndə, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament Assambleyasının toplantısında isə təşkilatın üzvü olan 10 ölkə parlamentinin və 8 beynəlxalq təşkilatın 115 nəfərə qədər təmsilçisi iştirak etmişdir.

Beləliklə, hörmətli deputatlar, düşünürəm ki, Milli Məclis payız sessiyasını və 2025-ci ili uğurla başa çatdırır. Bununla əlaqədar mən sizə səmərəli iş üçün təşəkkür edirəm.

Hörmətli həmkarlar, bilirsiniz ki, qarşıdan bizim gözəl bayramlarımız gəlir və sabah xalqımız Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Gününü, daha sonra isə Yeni ili qeyd edəcəkdir. Təklif edirəm ki, möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya Milli Məclis adından təbrik məktubları ünvanlayaq. Azərbaycan dövlətinin bu günü və sabahı nəminə dəyərli fəaliyyətlərində onlara yeni böyük uğurlar arzulayaq. *(Alqışlar.)*

Hörmətli həmkarlar, mən bayramlar münasibəti ilə sizin hər birinizi səmimi qəlbdən təbrik edirəm və hamınıza möhkəm can sağlığı, firavanlıq və xoşbəxtlik arzulayıram. Eyni zamanda, mən bizi həmişə müşayiət edən və bizimlə bərabər işləyən jurnalistləri də təbrik etmək istəyirəm. Mən onların hamısını ürəkdən təbrik edirəm. Onlar hər birimizlə sıx işləyirlər.

Hörmətli həmkarlar, mən Milli Məclisin payız sessiyasını bağlı elan edirəm.

(Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səslənir.)

EDİLMƏMİŞ ÇIXIŞLARIN MƏTNLƏRİ

30 dekabr 2025-ci il

Afət Həsənova. Fürsətdən istifadə edərək, mən də başa vurduğumuz 2025-ci illə bağlı öz münasibətimi sizlərlə bölüşmək istərdim. Belə ki, cari il öz dinamikasına görə əvvəlki illər kimi, hətta bəzi istiqamətlərdə onlardan daha uğurlu oldu. Azərbaycan daxili, regional və beynəlxalq müstəvidə öz mövqelərini möhkəmləndirməkdə davam etdi.

İlk növbədə, qeyd edim ki, avqustun 8-də Vaşinqtonda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ABŞ Prezidenti Donald Tramp və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanla görüşü çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin mətni paraflanmış, bütün təzyiqlərə baxmayaraq, xüsusi əhəmiyyət verdiyimiz Zəngəzur dəhlizi layihəmizin reallaşması istiqamətində razılıq əldə olunmuşdur.

Məlumdur ki, Zəngəzur dəhlizi ətrafında gedən proseslər, eləcə də Amerika Birləşmiş Ştatlarında keçirilmiş yüksək səviyyəli görüşlər Azərbaycanın artıq böyük layihələrin iştirakçısı deyil, formalaşdırıcı tərəf olduğunun göstəricisidir. Bu təşəbbüslərimiz təkcə nəqliyyat və ticarət baxımından deyil, siyasi sabitlik və qarşılıqlı etimad baxımından da mühüm əhəmiyyət daşıyır. Nəticə etibarı ilə iki ölkə arasında artıq iqtisadi əlaqələr bərpa edilmiş, yenə ölkəmizin təşəbbüsü ilə həm Qazaxıstan taxılının Azərbaycan ərazisindən keçməklə Ermənistana göndərilməsi, həm də Azərbaycan neftinin həmin ölkəyə ixracı reallaşdırılmışdır. Bu hallar Azərbaycanın müəllifi olduğu sülh layihəsinin, eyni zamanda, regionda sabitliyin təmin olunmasında nə dərəcədə maraqlı olduğunun bariz nümunəsidir.

Eyni zamanda, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə

aparılan tikinti, bərpa və quruculuq işlərinin sürətlə davam etdirilməsini də xüsusi vurğulamaq istərdim. Qısa müddət ərzində görülən işlərin miqyası həmin bölgələrə səyahət edən yerli və xarici nümayəndələri heyratə gətirir. Şəhərlər və kəndlər yenidən qurulur, infrastruktur yaradılır, həyat geri qayıdır. Burada əsas məqam ondan ibarətdir ki, biz bu işləri xaricdən maliyyə yardımı almadan öz daxili imkanlarımız hesabına həyata keçiririk. Hətta bununla yanaşı, dünyada hökm sürən mürəkkəb geosiyasi vəziyyətə baxmayaraq, ölkə daxilində sabitliyin, sosial-iqtisadi vəziyyətin, vətəndaşların rifah halının yaxşılaşdırılmasına, o cümlədən əməkhaqlarının, pensiyaların və digər sosial ödənişlərin artırılmasına, infrastrukturun yenidən qurulmasına, təhsil, səhiyyə, təhlükəsizliyin təmin edilməsinə, bir sözlə, bütün sahələrdə işlərin uğurla davam etdirilməsinə nail olunmuşdur.

Bu məqamda cənab Prezidentdən sitat gətirmək istərdim: “Biz heç kimdən asılı deyilik. İqtisadi müstəqillik, təbii olaraq, siyasi müstəqilliyi də gücləndirir. Bizim xarici borcumuz çox aşağı səviyyədədir. Sırr deyil ki, bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə xarici borc o ölkələrin ümumi daxili məhsulunun yüz faizini, bəlkə də daha çox təşkil edir. Bizdə isə bu, cəmi 6 faizdən bir qədər çoxdur. Bizim valyuta ehtiyatlarımız ildən-ilə artır və bu il də əhəmiyyətli dərəcədə artıb, 80 milyard dolları ötüb. Bizim valyuta ehtiyatlarımız xarici borcumuzdan 16 dəfə çoxdur. Biz əgər istəsək, xarici borcumuzu bir neçə ay ərzində sıfırlaya bilərik”.

Bütün səmimiyyətimlə vurğulamaq istərdim ki, müharibədən çıxmış bir ölkə kimi, xarici maliyyə dəstəyi olmadan bütün bu işlərin təşəbbüskarı olmaq, hətta onun icrasını həyata keçirmək bir lider üçün, həqiqətən də, xüsusi idarəetmə bacarığı,

peşəkarlıq və ölkəsinə, xalqına qarşı sevgi, sədaqət və fədakarlıq tələb edir.

Bütün bunlar cənab Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən ardıcıl, hərtərəfli düşünülmüş dövlət siyasətinin nəticəsidir. Bütün bu amillər bizə əsas verir ki, gələcəyimizə nikbin baxaq. İnanıram ki, qarşıdakı illərdə də inkişafımız artan dinamika ilə davam edəcək. Əhalinin rifah halının yüksəldilməsi, sosial vəziyyətin yaxşılaşdırılması, həyat keyfiyyətinin artırılması, təhlükəsizliyimizin təmin edilməsi, Böyük Qayıdış layihəmizin icrası istiqamətində görülən işlər bundan sonra da uğurla davam etdiriləcək.

Sonda fürsətdən istifadə edərək, dünyanın 70-dən artıq ölkəsində yaşayan 50 milyondan çox azərbaycanlıyı bir amal ətrafında birləşdirən uzaqgörən Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri kimi elan etdiyi Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü, eləcə də qarşıdan gələn Yeni il münasibəti ilə başda xanım sədr olmaqla bütün həmkarlarımı səmimi qəlbdən təbrik edir, yeni ildə xalqımıza daha da böyük uğurlar arzulayıram.

Asif Əsgərov. Bu gün biz çox məsuliyyətli bir məqamda – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü, eyni zamanda, köhnə ilin yekunu və yeni ilin astanasında bir araya gəlmişik. Yeni il təkcə zaman dəyişikliyi deyil, görülən işlərə qiymət vermək, qarşıdakı hədəfləri aydın şəkildə müəyyənləşdirmək fürsətidir. Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi artıq təkcə bir çağırış deyil, real siyasi, iqtisadi və mədəni gücə çevrilmişdir. Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan milyonlarca soydaşımızın vahid amal ətrafında birləşməsi ölkəmizin həqiqətlərinin beynəlxalq müstəvidə müdafiəsi və milli maraqlarımızın qorunması baxımından mühüm əhəmiyyət

daşıyır. Bu həmrəyliyin mərkəzində isə güclü, müstəqil və qalib Azərbaycan dövləti dayanır.

Geridə qoyduğumuz il dövlətimiz üçün mühüm sınaqlar və ciddi nəticələrlə yadda qaldı. Bu ilin yekunları bir daha sübut etdi ki, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasət düşünülmüş, ardıcıl və milli maraqlara əsaslanan siyasi xəttidir. Ölkəmiz daxili sabitliyi qoruyaraq beynəlxalq müstəvidə müstəqil və qətiyyətli mövqeyini möhkəmləndirmişdir. Bu gün Azərbaycan regional və qlobal proseslərdə təşəbbüskar mövqedən çıxış edir, sülh, əməkdaşlıq və inkişaf gündəliyini özü müəyyənləşdirir. Bütün bunların əsasında Prezident–xalq birliyi, milli həmrəylik və dövlətçilik məsuliyyəti dayanır.

Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi də məhz bu siyasi xəttin nəticəsi olaraq yeni keyfiyyət mərhələsinə yüksəlmişdir. Müxtəlif ölkələrdə yaşayan soydaşlarımız bu gün təkcə mənəvi bağlılıq nümayiş etdirmir, Azərbaycanın haqq səsinin beynəlxalq platformalarda eşidilməsi üçün fəal siyasi mövqe ortaya qoyurlar.

Yeni ilə keçid dövründə vurğulamaq istərdim ki, dövlətimizin uzunmüddətli inkişaf strategiyasının tərkib hissəsi olaraq azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpa və quruculuq işləri artıq yalnız keçmişin bərpası deyil, yeni Azərbaycanın gələcəyinin inşasıdır. Azərbaycan öz torpaqlarında suverendir və bu suverenlik dönməzdir. Bu proses, eyni zamanda, dünya azərbaycanlılarını da vahid məqsəd ətrafında daha sıx birləşdirir.

Yeni il bizə yeni ümidlər, yeni hədəflər və yeni məsuliyyətlər gətirir. Yeni il qarşısında duran əsas çağırışlarımız aydındır: siyasi sabitliyin qorunması, sosial rifahın daha da yüksəldilməsi, milli maraqların qətiyyətlə müdafiəsi və həmrəyliyin

möhkəmləndirilməsi. Bizim üzərimizə düşən əsas məsuliyyət də məhz bu birliyə hüquqi və siyasi dəstək verməkdir.

Azərbaycan öz yolunu özü müəyyən edir və bu yol güclü dövlət, vahid xalq və davamlı inkişaf yoludur.

Sonda bu əlamətdar gün – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və qarşıdan gələn Yeni il münasibəti ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevi, ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında xüsusi rolu olan Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanı səmimi qəlbdən təbrik edir, onlara möhkəm can sağlığı və yeni uğurlar arzulayıram.

Eyni zamanda, çox hörmətli Sahibə xanım, Sizi, dəyərli həmkarlarım, sizləri, Milli Məclis Aparatının əməkdaşlarını və media nümayəndələrini Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibəti ilə təbrik edirəm. Bu təbriklərim həmçinin dünyanın harasında yaşamasından asılı olmayaraq, hər zaman vətənlə qəlbən bağlı olan bütün soydaşlarımıza, bütövlükdə, Azərbaycan xalqına ünvanlanır. Arzu edirəm ki, yeni il ölkəmizə daha möhkəm birlik, daha böyük nailiyyətlər, hər bir ailəyə rifah və əmin-amanlıq gətirsin.

Bədəl Bədəlov. 31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü xalqın zəngin tarixi yaddaşının və milli həmrəyliyinə təntənəsidir. Bu əlamətdar gün əsrlər boyu müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların mənəvi bağlılığını, milli şüurun gücünü və gələcəyə yönəlmiş iradəsini ifadə edən mühüm ictimai-siyasi hadisə kimi dəyərləndirilir. Həmrəilik anlayışı həmin kontekstdə ortaq dəyərlər ətrafında birləşmək kimi fundamental məqamları özündə ehtiva edir. Məhz bu dəyərlərin sistemli şəkildə formalaşdırılması və qorunması müstəqillik dövründə həyata keçirilən məqsədyönlü dövlət

siyasətinin əsas istiqamətlərindən birinə çevrilmişdir.

Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Ümummilli Lider Heydər Əliyev milli həmrəyliyin tarixi və ideoloji əsaslarını düzgün qiymətləndirərək bu anlayışı dövlətçilik fəlsəfəsinin ayrılmaz tərkib hissəsi kimi müəyyənləşdirmişdir. Ulu Öndərin uzaqgörən siyasi baxışları milli birliyin uzunmüddətli strateji yanaşma tələb edən dövlət siyasəti olduğunu ortaya qoymuşdur. 1991-ci il dekabrın 16-da Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin iclasında qəbul olunan qərarla 31 dekabr tarixi Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü elan edilmişdir. Ali Məclis bununla bağlı qanunvericilik aktının qəbul edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Ali Sovetinə müraciət etmişdir. Dekabrın 25-də Ali Sovetin Milli Şurası tərəfindən qəbul olunan qərara əsasən, 31 dekabrın Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü elan olunması barədə qanun təsdiqlənmiş və bütün azərbaycanlılar rəsmən həmin günü bayram kimi qeyd edirlər. Qısa müddət ərzində sözügedən təşəbbüs ümumxalq məzmunu qazanaraq bütün dünyada yaşayan soydaşlarımız üçün ortaq mənəvi platformaya çevrilmiş və milli ideyanın ifadəsi kimi formalaşmışdır.

Ulu Öndər Heydər Əliyev dünya azərbaycanlıları ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsini daim diqqət mərkəzində saxlamışdır. Diasporun təşkilatlanması Ümummilli Liderin siyasi kursunda strateji vəzifə kimi dəyərləndirilmiş, bu sahədə ardıcıl və məqsədyönlü addımlar atılmışdır. Xarici səfərləri zamanı soydaşlarımızla keçirdiyi görüşlər, onların problemləri ilə yaxından maraqlanması və verdiyi tövsiyələr milli kimliyə bağlılığın ideoloji dayaqlarını daha da möhkəmləndirmişdir. Heydər Əliyevin milli qüruru ifadə edən fikirləri bu gün də xalqımız üçün mənəvi istinad nöqtəsi olaraq qalır.

Bu siyasi xətt hazırda Prezident İlham Əliyev tərəfindən müasir çağırışlara uyğun şəkildə davam etdirilir. Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla əlaqələrin gücləndirilməsi, diaspor fəaliyyətinin daha koordinasiyalı və məqsədyönlü şəkildə təşkili, beynəlxalq informasiya müstəvisində vahid mövqenin formalaşdırılması dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biridir. Dövlətimizin başçısının təşəbbüsü ilə qəbul edilən qərarlar diaspor quruculuğunda keyfiyyətə yeni mərhələ yaradaraq dünya azərbaycanlılarının imkanlarını və təsir gücünü əhəmiyyətli dərəcədə artırmışdır. Cənab İlham Əliyev Dünya Azərbaycanlılarının III Qurultayındakı çıxışında qeyd etmişdir: “Bizim xaricdə yaşayan böyük ailəmiz vardır, bu, azərbaycanlılardır. Onlar öz doğma vətəninə bağlı olan adamlardır. Bizi fərqləndirən əlamət ondan ibarətdir ki, harada yaşamağımızdan asılı olmayaraq, öz vətənimizə bağlıyıq. Bura bizim vətənimizdir, hamımızın vətənidir. Müstəqil Azərbaycan bütün azərbaycanlıların vətənidir. Bizim bir vətənimiz var – Azərbaycan! Bizim bir dilimiz var – Azərbaycan dili! Bizim ümumxalq ideologiyamız var – azərbaycançılıq məfkurəsi!”

Xüsusi ilə Vətən müharibəsi dövründə dünya azərbaycanlılarının nümayiş etdirdiyi həmrəylik milli iradənin real gücə çevrildiyini bütün dünyaya göstərib. Xaricdə yaşayan soydaşlarımızın keçirdiyi etiraz aksiyaları, informasiya mübarizəsində göstərdikləri fəallıq və haqlı mövqeyimizin müdafiəsi tarixi Zəfərin mühüm mənəvi dayaqlarından biri olub. Bu dövrdə milli ruhun sarsılmazlığı və ideoloji bütövlük aydın şəkildə üzə çıxıb və xalqın tarixi sınaqlardan birlik içində çıxmaq qabiliyyətini təsdiqləyib.

2022-ci il aprelin 22-də Şuşada keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayı (Zəfər Qurultayı) milli

həmrəyliyin yeni mərhələsinin başlanğıcı kimi tarixə düşüb. Qurultay postmünaqişə dövrünün reallıqları fonunda dünya azərbaycanlılarının qarşısında duran yeni vəzifələri müəyyənləşdirib. Bu amillər göstərir ki, milli birlik artıq yalnız tarixi yaddaşa söykənən dəyər deyil, gələcəyə yönəlmiş strateji resurs kimi çıxış edir. Həmin toplantı milli ideyanın qalibiyyət rəmzi üzərində yeni məzmun qazanmasının parlaq nümunəsi olub.

Bu gün qarşıda duran yeni reallıqlar və qlobal çağırışlar milli həmrəyliyin qorunmasını daha da aktual edir. Beynəlxalq münasibətlər sistemində mövqələrini möhkəmləndirən Azərbaycan üçün dünya azərbaycanlılarının fəal mövqeyi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Məhz bu baxımdan Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü təkcə bayram deyil, milli məsuliyyət hissini gücləndirən, gələcəyə inamı möhkəmləndirən və ortaqlıq hədəflərə çağırış edən mühüm ideoloji faktordur.

* * *

Müasir dövrdə idman dövlətlərin beynəlxalq mövqeyinin möhkəmləndirilməsində, cəmiyyətlərin daxili birliyinin təmin olunmasında və uzunmüddətli inkişaf strategiyalarının həyata keçirilməsində mühüm rol oynayan kompleks bir sahəyə çevrilib. 2025-ci ilin idman yekunları bu reallığı bir daha təsdiqləyir. İl ərzində əldə olunan yüksək nəticələr göstərir ki, Azərbaycanın idman sahəsində formalaşdırılmış siyasəti təsadüfi uğurlara deyil, planlı və məqsədyönlü yanaşmaya əsaslanır.

Cari il ərzində beynəlxalq arenada qazanılan minlərcə medal, o cümlədən yüzlərcə qızıl medal idmançılarımızın şəxsi

zəhmətinin nəticəsi olmaqla yanaşı, ümumilikdə, yaradılmış sistemin səmərəliliyini nümayiş etdirir. Bu göstəricilər idmanın strateji dövlət istiqamətlərindən biri kimi qəbul edildiyini və bu sahəyə uzunmüddətli qayğının mövcud olduğunu ortaya qoyur. İdman sahəsində əldə olunan uğurların əsas səbəblərindən biri idarəetmədə davamlılığın və ardıcılığın qorunmasıdır. Ötən dövrdə idman strukturlarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, federasiyaların institusional imkanlarının genişləndirilməsi və məsuliyyət mexanizmlərinin gücləndirilməsi nəticələrin keyfiyyətinə birbaşa təsir göstərmişdir.

2025-ci ildə nəticələrin əvvəlki illərlə müqayisədə artması onu göstərir ki, tətbiq edilən modellər artıq öz bəhrəsini verməkdədir. Bu proses təkcə elit idmançılarla məhdudlaşmır, eyni zamanda, ehtiyat kadrların hazırlanmasına, uşaq-gənclər idman məktəblərinin rolunun artırılmasına və idman elminin tətbiqinə xüsusi önəm verildiyini nümayiş etdirir. İdmanın inkişafı üçün infrastruktur əsas şərtlərdən biridir. Bu baxımdan son illərdə ölkə üzrə həyata keçirilən layihələr idman mühitinin keyfiyyətə yeni mərhələyə keçməsinə təmin edib. 2025-ci ildə bölgələrdə olimpiya idman komplekslərinin sayının 46-ya çatması idmana əlçatanlığın genişləndirilməsi baxımından mühüm göstəricidir. Bu obyektlər yalnız yarışların keçirildiyi məkanlar deyil, eyni zamanda, gənclərin asudə vaxtının səmərəli təşkili, sağlam həyat tərzinin təşviqi və sosial inteqrasiyanın gücləndirilməsi üçün funksional platformalardır. Bölgələrdə bu cür komplekslərin fəaliyyət göstərməsi mərkəzlə regionlar arasında imkan fərqi azalmasına və idmanın kütləviləşməsinə real töhfə verir.

İdman siyasətinin ən mühüm hədəflərindən biri sağlam gənc nəslin formalaşdırılmasıdır. Fiziki cəhətdən sağlam, mənəvi

baxımdan güclü gənclər olmadan nə idmanda, nə də digər sahələrdə davamlı uğur əldə etmək mümkündür. 2025-ci ildə aparılan tədbirlər gənclərin idmana marağını əhəmiyyətli dərəcədə artırıb və bu proses artıq kütləvi xarakter almaqdadır. Uşaqılıqdan idmanla məşğul olmaq vərdişinin formalaşması gələcəkdə həm peşəkar idman uğurlarına, həm də ümumilikdə, sağlam cəmiyyət modelinin qurulmasına xidmət edir. Bu baxımdan idman yalnız nəticə yönümlü deyil, strateji sosial investisiya kimi çıxış edir.

İdman gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında mühüm rol oynayır. Yarış meydanlarında nümayiş etdirilən əzmkarlıq, intizam və mübarizə ruhu gənclərin şəxsiyyət kimi formalaşmasına birbaşa təsir edir. Beynəlxalq arenalarda dövlət bayrağının qaldırılması cəmiyyətdə qürur hissini gücləndirir və milli özünüdərk prosesinə güclü impuls verir. Son illərin tarixi hadisələri fonunda idmançıların üzərinə düşən məsuliyyət daha da artıb. Onlar artıq yalnız fərdi nəticələrə görə deyil, həm də müzəffər xalqın nümayəndələri kimi çıxış edərək milli ruhu təmsil edirlər. 2025-ci ilin idman yekunlarına həsr olunan mərasimdəki çıxışında dövlətimizin başçısı qeyd etdi: “Son 5 il ərzində bizim bayrağımız qalib ölkənin bayrağı kimi beynəlxalq arenalarda qaldırılır. Əminəm ki, idmançılar da beynəlxalq yarışlarda iştirak edən zaman bunu hiss edirlər. Ölkəmizə, xalqımıza olan münasibəti hiss edirlər və idman meydançalarına, idman arenalarına çıxarkən, yəqin ki, təbii olaraq, qürur hissi ilə çıxırlar. Eyni zamanda, bizim 5 il bundan əvvəl əldə etdiyimiz şanlı qələbə idmançıların məsuliyyətini də böyük dərəcədə artırır”.

2025-ci ildə keçirilmiş III MDB Oyunları təşkilatçılıq baxımından mühüm sınaq idi və bu mötəbər idman tədbiri

uğurla başa çatıb. Yarışların bir neçə şəhərdə, o cümlədən bölgələrdə keçirilməsi ölkənin logistika, infrastruktur və idarəetmə imkanlarını nümayiş etdirib. Minlərcə xarici qonağın iştirakı ilə reallaşan bu tədbirlər ölkəyə dair müsbət beynəlxalq imicin formalaşmasında əhəmiyyətli amil kimi çıxış edir. Qonaqların yaradılmış şəraitdən və şəhərlərin simasından məmnunluğu idman tədbirlərinin diplomatik təsir gücünü bir daha göstərir.

UFC turniri, Formula 1 yarışları və digər beynəlxalq tədbirlər ölkənin qlobal idman xəritəsində mövqeyini möhkəmləndirir. Xüsusi ilə Formula 1 yarışlarının turizmə verdiyi töhfə rəqəmlərlə də öz təsdiqini tapır. Xarici turist axınının artması idmanın iqtisadi və imic baxımından nə qədər əhəmiyyətli olduğunu göstərir. Bu yarışlar vasitəsi ilə dünya auditoriyası təkcə idman mübarizəsini deyil, eyni zamanda, Bakının və bölgələrin müasir simasını, inkişaf etmiş infrastrukturunu və mədəni mühitini də izləyir.

Xizək üzrə Dünya Kubokunun Şahdağda keçirilməsi idman tarixində yeni mərhələnin başlanğıcıdır. Bu tədbir ölkənin qısa idman növləri üzrə potensialını beynəlxalq səviyyədə tanıdır və regionun turizm imkanlarını genişləndirir. Şahdağ Xizək Mərkəzində yaradılmış infrastruktur, yeni trasların istifadəyə verilməsi və özəl sektorun artan marağı bölgədə iqtisadi aktivliyi yüksəldir, minlərcə insan üçün yeni məşğulluq imkanları yaradır. Bu isə idmanın regional inkişafda katalizator rolunu açıq şəkildə göstərir.

2025-ci ilin idman yekunları bir daha sübut edir ki, idman artıq təkcə bir sahə deyil, dövlətin sosial, iqtisadi və humanitar siyasətinin mühüm tərkib hissəsidir. Sağlam cəmiyyətin formalaşdırılması, beynəlxalq nüfuzun möhkəmləndirilməsi,

gənclərin düzgün istiqamətdə tərbiyəsi və milli birliyin gücləndirilməsi həmin siyasətin əsas nəticələridir. Bu xəttin davam etdirilməsi gələcək illərdə də idmanın ölkənin inkişaf modelində aparıcı rol oynayacağını və yeni uğurlara zəmin yaradacağını deməyə əsas verir.

Fatma Yıldırım. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü xalqımızın tarixi yaddaşında milli birliyin, vəhdətin və ümummilli məsuliyyətin rəmzi kimi mühüm yer tutur. Bu əlamətdar günün əsası Ulu Öndər Heydər Əliyevin sədrliyi ilə 1991-ci il dekabrın 16-da Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin iclasında qoyulmuş, 31 dekabr tarixinin Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü kimi qeyd olunması barədə tarixi qərar qəbul edilmişdir.

Bu gün azərbaycanlıların harada yaşamasından asılı olmayaraq, eyni kökdən, eyni tarixdən və eyni taledən gəldiklərini dünyaya bəyan edən güclü ideoloji platformadır. Araz çayı boyunca baş verən tarixi hadisələr xalqımızın parçalanmaya deyil, birliyə və bütövlüyə sadıqlığını nümayiş etdirmişdir.

Ulu Öndər Heydər Əliyev dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyini sistemli dövlət siyasətinə çevirmiş, bu siyasi xətt bu gün möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Diaspor quruculuğu dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biri kimi daim diqqət mərkəzində saxlanılır.

Bu sahədə Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın humanitar, mədəni və sosial layihələri xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Onun fəaliyyəti dünya azərbaycanlıları arasında mənəvi bağların

möhkəmlənməsinə və Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq miqyasda tanındılmasına mühüm töhfə verir.

Vətən müharibəsi isə həm ölkə daxilində, həm də dünyanın müxtəlif guşələrində yaşayan azərbaycanlıların misilsiz milli həmrəyliyi nümayiş etdirdi və tarixi Zəfərimizin əsas dayaqlarından biri oldu. 2022-ci ildə Şuşada keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayı – Zəfər Qurultayı isə bu birliyin yeni mərhələsinin rəmzinə çevrildi.

Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü milli birliyə, vətənə sdaqətə və milli-mənəvi dəyərlərimizə hörmətə çağırışdır. Bu əlamətdar gün münasibəti ilə dünya azərbaycanlılarını səmimi qəlbdən təbrik edir, xalqımıza birlik, dövlətimizə davamlı inkişaf və əbədi zəfərlər arzulayıram.

Könül Nurullayeva. Bu gün biz milli-mənəvi birliyimizin, dövlətçilik ideallarımızın və ümummilli həmrəyliyimizin rəmzinə çevrilmiş 31 Dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibəti ilə toplaşmışıq. Bu əlamətdar gün təkcə təqvim bayramı deyil, xalqımızın tarixi yaddaşını, milli kimliyini və müstəqil dövlətçilik iradəsini ifadə edən möhtəşəm ideoloji hadisədir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində 31 dekabr tarixinin Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü kimi təsis edilməsi xalqımızın milli azadlıq mübarizəsinin məntiqi yekunu olmuşdur. Ulu Öndərin dediyi kimi, bu gün qədim və zəngin tarixə malik Azərbaycan xalqının dirçəlişini, milli birliyini və müstəqil dövlətçilik uğrunda səfərbərliyini təcəssüm etdirən inam və ümid anıdır.

1991-ci il dekabrın 16-da Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Ulu Öndər Heydər Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən tarixi iclasında qəbul edilən qərar, daha sonra Azərbaycan

Respublikasının Ali Soveti tərəfindən təsdiqlənərək 31 dekabrın rəsmi bayram elan olunması dünya azərbaycanlılarının birliyinin hüquqi-siyasi əsaslarını formalaşdırdı.

Həmrəylik gününün kökündə Sovet imperiyasının süqutu dövründə Araz çayının hər iki sahilində yaşayan soydaşlarımızın sərhədləri aşaraq birləşmək iradəsi dayanır. Bu hadisə azərbaycanlıların bir millət, bir xalq olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi və milli birliyin simvoluna çevrildi.

Bu ideyanın davamlı və sistemli şəkildə inkişaf etdirilməsi Ulu Öndər Heydər Əliyevin diaspor siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri olmuşdur. Dünya azərbaycanlılarının milli birliyinin ideoloqu olan Ümummilli Lider xarici səfərləri zamanı soydaşlarımızla müntəzəm görüşərək onların təşkilatlanmasına, milli kimliyinin qorunmasına və ideoloji həmrəyliyinə xüsusi önəm verirdi. “Mən həmişə fəxr etmişəm və bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam!” kəlamı bu gün hər bir azərbaycanlı üçün milli qürur rəmzinə çevrilmişdir.

Bu strateji xətt bu gün də Prezident, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Prezident İlham Əliyev bütün xarici səfərləri zamanı diaspor nümayəndələri ilə görüşür, onların problemləri ilə yaxından maraqlanır və diasporumuzun güclənməsini dövlət siyasətinin prioritet istiqaməti kimi müəyyən edir. Dövlət başçısının vurğuladığı kimi, harada yaşamasından asılı olmayaraq, hər bir azərbaycanlının arxasında güclü Azərbaycan dövləti dayanır.

Xüsusi ilə İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə dünya azərbaycanlıları tarixdə görünməmiş həmrəylik nümayiş etdirdilər. Xaricdə yaşayan soydaşlarımız Azərbaycanın haqq səsinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında, düşmənin və anti-Azərbaycan dairələrin təxribatlarının qarşısının alınmasında

mühüm rol oynadılar. Bu birlik “Dəmir yumruq” rəmzi altında formalaşan milli iradənin qlobal miqyasda təzahürü oldu.

2022-ci ildə azad Şuşada keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayı – Zəfər Qurultayı isə dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi yeni mərhələyə qədəm qoyduğunu bir daha təsdiqlədi. Bu qurultay müstəqil Azərbaycanın bütün dünya azərbaycanlıları üçün cazibə mərkəzi olduğunu nümayiş etdirdi.

Bu gün artıq 50 milyondan çox azərbaycanlı dünyanın 70-dən artıq ölkəsində yaşayır və fəaliyyət göstərir. 51 ölkədə fəaliyyət göstərən yüzlərcə diaspor təşkilatı, Azərbaycan evləri və koordinasiya şuraları milli maraqlarımızın qorunmasında mühüm rol oynayır. Diasporumuz Azərbaycan həqiqətlərinin təbliğində, milli-mənəvi dəyərlərimizin yaşadılmasında və dövlətimizin maraqlarının müdafiəsində fəal mövqe nümayiş etdirir.

Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü milli birlik, vətənə bağlılıq və azərbaycançılıq məfkurəsinin bayramıdır. Bu gün bizi birləşdirən əsas dəyər müstəqil Azərbaycan dövlətidir.

Bu əlamətdar gün münasibəti ilə dünyanın harasında yaşamasından asılı olmayaraq, bütün soydaşlarımızı ürəkdən təbrik edir, onlara möhkəm birlik, firavan həyat və uğurlar arzulayıram.

Eyni zamanda, qarşıdan gələn Yeni il bayramı münasibəti ilə Azərbaycan xalqını, bütün dünya azərbaycanlılarını səmimi qəlbdən təbrik edirəm. Yeni ilin ölkəmizə sülh, sabitlik, rifah, dövlətimizə daha böyük uğurlar və qələbələr gətirməsini arzulayıram.

Qoy müstəqil Azərbaycan əbədi yaşasın, xalqımız daim birlik və həmrəylik içində olsun!

Naqif Həməzəyev. 2025-ci il Azərbaycan Respublikası üçün mühüm tarixi əhəmiyyət daşıyan, böyük nailiyyətlərlə və uğurlu işlərlə zəngin bir il olaraq tarixə düşdü. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən müdrik daxili və uzaqgörən xarici siyasət nəticəsində ölkəmiz bütün sahələrdə əhəmiyyətli irəliləyişlər əldə etdi.

2025-ci ilin ən böyük diplomatik uğurlarından biri, şübhəsiz ki, avqustun 8-də Vaşinqtonda əldə edilən tarixi razılaşmadır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyan və ABŞ Prezidenti Donald Trampın iştirakı ilə keçirilən üçtərəfli görüş Cənubi Qafqazda uzunmüddətli münaqişənin həllinə doğru atılan ən əhəmiyyətli addımlardan biri kimi tarixə düşdü. Tərəflər sülh müqaviləsinin mətnini parafladılar. Mətn sərhədlərin delimitasiyası, diplomatik əlaqələrin qurulması və qarşılıqlı tanınma prinsiplərini özündə ehtiva edir.

Azərbaycan və Ermənistan ATƏT-in Minsk qrupunun ləğvi üçün birgə müraciət göndərdilər. Sentyabrın 1-də ATƏT bu strukturun birdəfəlik ləğvi barədə qərar qəbul etdi.

“Beynəlxalq Sülh və Rifah naminə Tramp Marşrutu” (TRIPP) elan edildi ki, bu da Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının birləşdirilməsini və regional bağlantıların möhkəmləndirilməsini təmin edəcək. Zəngəzur dəhlizinin Azərbaycan hissəsinin tikintisi tamamlanmaq üzrədir və ilkin mərhələdə onun buraxılış qabiliyyəti 15 milyon ton təşkil edəcək.

ABŞ Prezidenti Donald Tramp 1992-ci ildə “Azadlığa Dəstək Aktı”na əlavə edilmiş və Azərbaycana qarşı tətbiq olunmuş 907-ci düzəlişin icrasını dayandırdı. Bu, Azərbaycan–ABŞ münasibətlərində tarixi addım hesab olunur.

Azərbaycanla ABŞ arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının hazırlanması məqsədi ilə Strateji İşçi Qrupunun yaradılması haqqında iki hökumət arasında Anlaşma Memorandumu imzalandı.

Beynəlxalq reyting agentliyi “Moody's” qeyd edib ki, ABŞ-nin vasitəçiliyi ilə 2025-ci ilin avqust ayında Ermənistan və Azərbaycan arasında əldə olunmuş sülh planı ikitərəfli münasibətlərin normallaşdırılması üçün etibarlı əsas yaradır. BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş də bu razılaşmanı Ermənistan–Azərbaycan münasibətlərinin normallaşması istiqamətində mühüm addım kimi alqışladı.

2025-ci ildə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən xarici siyasət milli maraqların reallaşdırılmasına yönəlib. Ölkəmiz diplomatik təmsilçilik səviyyəsini yüksəldib və bu gün Azərbaycan etibarlı beynəlxalq tərəfdaş kimi tanınır.

Azərbaycanın xarici siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biri iqtisadi diplomatiyadır. Cənub Qaz Dəhlizi kimi strateji enerji layihələri Azərbaycanı dünya iqtisadiyyatı üçün vacib bir tərəfdaşa çevirmişdir. Cənab İlham Əliyevin diplomatik məharəti nəticəsində Azərbaycan Avrasiyanın mühüm nəqliyyat və logistika qovşağı, həmçinin Avropanın enerji təhlükəsizliyində etibarlı tərəfdaş kimi statusunu beynəlxalq aləmdə getdikcə möhkəmləndirir.

Prezidentin apardığı uğurlu sosial-iqtisadi siyasət nəticəsində Azərbaycanın artan iqtisadi imkanları əhalinin sosial müdafiəsinin və rifah səviyyəsinin təmin edilməsinə mühüm töhfələr vermişdir. 2025-ci ildə əməkhaqqı və sosial ödənişlərdə yeni artımlar 2 milyondan artıq vətəndaşı əhatə etdi.

Artıq dörd ilə yaxındır ki, işğaldan azad olunan ərazilərə

Böyük Qayıdışı təmin etmək üçün Qarabağda əsaslı bərpa-quruculuq işləri aparılır. 2025-ci ildə bu məqsədlə 4 milyard manat məbləğində vəsait ayrıldı.

Bu günə qədər, ümumilikdə, 1727 ailə, yəni 6 min 754 keçmiş məcburi köçkün Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda daimi məskunlaşdırılıb. Artıq Zəngilanın Ağalı kəndi ilə yanaşı, Ağdərə rayonunun Talış kəndində, Füzuli şəhərində, Şuşa şəhərində, Laçın şəhərində və rayonun Sus, Zabux kəndlərində, Cəbrayıl şəhərində, Xocalı şəhərində və rayonun Balıca kəndində on mindən çox keçmiş məcburi köçkün evlərlə təmin edilib.

Füzuli Beynəlxalq Hava Limanının təməli 2021-ci il yanvarın 14-də qoyulub və artıq həmin il oktyabrın 26-da istifadəyə verilib. Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının təməli 2021-ci il aprelin 26-da qoyulub və 2022-ci il oktyabrın 20-də açılışı olub. Laçın Beynəlxalq Hava Limanının təməli 2021-ci il avqustun 16-da qoyulub, açılışı isə 2025-ci il mayın 28-də baş tutub.

2025-ci il oktyabrın 1-dək 60 layihə üzrə ümumi uzunluğu 3501,6 kilometr olan avtomobil yollarının tikintisi nəzərdə tutulub. Avtomobil yolları üzərində ümumi uzunluğu 69,1 kilometr olan 45 tunelin tikintisi aparılır.

Bərdə–Ağdam dəmir yolu xətti (47,1 kilometr) iki mərhələdə bərpa edilib və bütün işlər 100 faiz yerinə yetirilib. Ağdam dəmir yolu və avtovağzal kompleksinin təməli 2022-ci il oktyabrın 4-də qoyulmuş, 2025-ci il mayın 10-da isə istifadəyə verilmişdir. 2025-ci il iyulun 3-də Prezident İlham Əliyev tərəfindən Xankəndi dəmir yolu və avtovağzal kompleksinin təməli qoyulub.

Ölkəmizin ümumi enerji istehsalında hədəfi bərpa olunan enerji payını 2025-ci ildə 24 faizə, 2030-cu ildə isə 30 faizə

çatdırmaqdır. 30-dan çox su elektrik stansiyası yenidən bərpa olunub. İlk dəfə məhz Qarabağ iqtisadi zonasında yeraltı tunellərin çəkilməsi Azərbaycan dövləti tərəfindən həyata keçirilib və uğurla icra edilib.

31 dekabr – Azərbaycanın tarixinə milli həmrəylik günü kimi daxil oldu. Bu tarixin rəsmiləşdirilməsi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü ilk dəfə 1991-ci ildə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə elan olunmuşdur. Bu tarixin seçilməsi 1989-cu ilin sonlarında Naxçıvan Muxtar Respublikasında Araz çayı boyunca qurulmuş sərhəd maneələrinin sökülməsi ilə bağlıdır.

Qarabağ Zəfərinin 5 illiyinin qeyd edildiyi 2025-ci il dünya azərbaycanlılarının yaddaşına qürur, birlik və milli ruh ili kimi həkk olunub. Soydaşlarımız Zəfərimizlə bağlı 81 ölkədə 100-ə yaxın tədbir təşkil etməklə Azərbaycanın siyasi rəhbərliyi və xalqı ilə həmrəyliklərini nümayiş etdiriblər.

31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibəti ilə hər kəsi təbrik edir və 2026-cı ilin ölkəmiz və millətimiz üçün uğurlu olmasını arzu edirəm.

2025-ci il Azərbaycan üçün bütün sahələrdə böyük uğurlarla yadda qalan bir il oldu. Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən rəhbərliyi altında iqtisadiyyat inkişaf etdi və ÜDM artdı, idman sahəsində tarixi rekordlar qırıldı, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri uğurla davam etdi, minlərcə məcburi köçkün öz doğma torpaqlarına qayıtdı, xarici siyasətdə mühüm nailiyyətlər əldə olundu və dünya azərbaycanlılarının birliyi və həmrəyliyi daha da möhkəmləndi.

Bu nailiyyətlər Azərbaycanın güclü, müstəqil və inkişaf edən bir dövlət olaraq öz yerini dünyada daha da möhkəmlən-

dirdiyinin bariz sübutudur. Gələcək illər üçün əsas yaradır ki, ölkəmiz bu uğurlu yolu davam etdirərək daha böyük zirvələrə doğru irəliləyəcəkdir.

Nizami Səfərov. “Azərbaycan Hava Yolları” aviaşirkətinə məxsus “Embraer” tipli hava gəmisinin Rusiya Federasiyasının həva məkanında baş vermiş kənar müdaxilə nəticəsində qəzaya uğraması ilə əlaqədar başlanılan cinayət işinə xitam verilməsi haqqında Rusiya İstintaq Komitəsinin sədri Aleksandr Bastrikinin Azərbaycan tərəfinə məktub ünvanlaması bir sıra məsələlərə aydınlıq gətirilməsini tələb edir.

Xatırlatmaq istərdim ki, bu cinayətin törədilməsinə görə məsuliyyət daşıyan şəxslərin müəyyən olunması və cəzalandırılması dövlətimiz tərəfindən irəli sürülən tələblərdən biri olaraq, eyni zamanda, beynəlxalq öhdəlik kimi Rusiyanın iştirakçısı olduğu 1971-ci il 23 sentyabr tarixli “Mülki aviasiyaanın təhlükəsizliyinə qarşı yönələn qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında” Monreal Konvensiyasından irəli gəlir. Həmin konvensiyada cinayət törədən şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi məsələləri birbaşa əksini tapıb və iştirakçı dövlətlər öz hüquqi öhdəliklərinə uyğun davranmalıdırlar. Həmçinin nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan həmin konvensiyaya 1999-cu il noyabrın 9-da qoşulub və bu beynəlxalq müqavilənin şərh və ya tətbiqi ilə bağlı mübahisələr yarandığı halda, məsələ BMT-nin Beynəlxalq Məhkəməsinin baxışına verilə bilər.

Maraq doğuran məqam həmçinin ondan ibarətdir ki, “Bir sıra beynəlxalq müqavilələrə münasibətdə qeyd-şərtlərin qaldırılması haqqında” Rusiyanın 2007-ci il 3 mart tarixli federal qanununa əsasən 1971-ci il 23 sentyabr tarixli “Mülki aviasiyaanın təhlükəsizliyinə qarşı yönələn qanunsuz hərəkətlər

əleyhinə mübarizə haqqında” Konvensiyadan irəli gələn cinayət təqibinə dair mübahisələrə münasibətdə Beynəlxalq Məhkəmə səlahiyyətlidir. Məsələnin beynəlxalq hüquqi aspektləri ilə yanaşı, milli qanunvericilik bu cinayətin Azərbaycan hüquq mühafizə orqanları tərəfindən araşdırılmasına və təqsirləndirilən şəxslərin cəzalandırılmasına hüquqi zəmin yaradır. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına, Azərbaycan Respublikasının maraqlarına qarşı cinayət törətdikləri halda, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş hallarda və bu cinayətə görə xarici dövlətdə məhkum olunmadıqda, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər Azərbaycanın Cinayət Məcəlləsi əsasında cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilirlər. Bu şəxslər ölkəmizin ərazisində olmadıqda 1992-ci ildən üzvü olduğumuz Beynəlxalq Polis Təşkilatı – İnterpol vasitəsi ilə üçüncü dövlətin ərazisində həbs edilib Azərbaycana ekstradisiya oluna bilirlər. Başqa sözlə, hava gəmisinin qəzaya uğramasına görə təqsirləndirilən şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi və cəzalandırılması üçün müvafiq hüquqi baza və təşkilati imkanlar mövcuddur və mən ümidvar olduğumu bildirmək istərdim ki, dövlətimizin ardıcıl səyləri lazımı nəticələrin əldə olunmasına gətirib çıxaracaq.

Ülvi Quliyev. 31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü bütün dünya azərbaycanlılarını milli ideya, ortaq tarix, dil və mənəvi dəyərlər ətrafında birləşdirən mühüm bayramdır. Bu əlamətdar gün milli kimliyimizin qorunması, diasporumuzun təşkilatlanması və Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq müstəvidə ardıcıl şəkildə çatdırılması baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu və bu gün möhtərəm cənab Prezident İlham Əliyevin

uğurla davam etdirdiyi siyasət nəticəsində dünya azərbaycanlıları arasında həmrəylik daha da möhkəmlənmiş, milli maraqlarımızın müdafiəsi vahid mövqedən həyata keçirilməyə başlanmışdır. Xüsusi ilə Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz tarixi Zəfər sübut etdi ki, harada yaşamasından asılı olmayaraq, hər bir azərbaycanlı vətən taleyi məsələsində bir yumruq kimi birləşməyə qadirdir.

Ulu Öndər tərəfindən 31 dekabrın Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü elan edilməsi ən yeni tariximizin mühüm siyasi hadisələrindən biridir. Bu birliyin, həmrəyliyin əsasını azərbaycançılıq ideyası təşkil edir. Bu bayram dünyanın 70-dən çox ölkəsində yaşayan 50 milyondan artıq azərbaycanlı ilə əlaqə qurmaq, onlar arasında birlik və həmrəylik yaratmaq işində mühüm rol oynayır. Ulu Öndərin əsasını qoyduğu bu ənənə cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildi.

2001-ci il noyabr ayının 9-10-da Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayı keçirildi. Qurultay dünya azərbaycanlılarının birləşdirilməsi, bu sahədə mövcud olan problemlərin aradan qaldırılması istiqamətində mühüm hadisəyə çevrildi. Qurultayda dərin məzmunlu nitq söyləyən Ulu Öndər Heydər Əliyev dünya azərbaycanlılarının milli birliyinin və həmrəyliyinin təmin edilməsi, Azərbaycan dövləti ilə dünya azərbaycanlılarının əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi, qarşıya çıxan problemlərin həllində səylərin birləşdirilməsi zərurəti, o cümlədən ana dilinin, milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması, inkişaf etdirilməsi haqqında fikirlərini bildirdi. “Hər bir insan üçün onun milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam!” – müdrik rəhbərin bu kəlamları hər bir həmvətənimiz üçün milli qürur rəmzinə çevrilmişdir.

2006-cı il martın 16-da II, 2011-ci il iyulun 5-6-da III, 2016-cı il iyunun 3-4-də IV qurultay keçirildi. Əlbəttə, bu qurultayların keçirilməsi dünya azərbaycanlıları arasında əlaqələrin genişlənməsinə və möhkəmlənməsinə imkan yaratdı və soydaşlarımız daha sıx birləşdilər.

Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə möhkəmləndirilməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir, diaspor siyasəti vahid dövlət siyasətinin ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilib.

Lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycan ərazisində separatizmin kökü kəsildi. Azərbaycan Ordusu peşəkarlıq, qəhrəmanlıq göstərərək bütün şəhidlərimizin, Xocalı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldı. Azərbaycan ərazisində uzun müddət kök salmış terror yuvasının məhv edilməsi, birdəfəlik yox olması hər birimiz, dünyada yaşayan azərbaycanlılar üçün qürurverici hadisə oldu. 2023-cü ilin aprel ayında Azərbaycan–Ermənistan sərhədinin Laçın istiqamətində sərhəd-buraxılış məntəqəsi qurulmaqla Azərbaycanın ərazi bütövlüyü tam bərpa edilmişdisə, bir günlük lokal antiterror tədbirləri ilə ölkəmizin suverenliyinin tam təmin olunması ilə başa çatdı.

Dünya azərbaycanlıları beş ildir ruh yüksəkliyi ilə yaşayır. İkinci Qarabağ müharibəsində, antiterror tədbirləri zamanı bütün azərbaycanlılar haqlı olaraq bir yumruq halında birləşdi və biz qələbə qazandıq. Bu mənada “Dəmir yumruq” birliyimizin rəmzi hesab edilir.

Azərbaycan xalqı hər zaman öz milli kimliyi, birliyi, həmrəyliyi ilə örnək, nümunə olub. Müstəqilliyi bərpa etmək, torpaqlarımızı yadelli işğalçılardan qorumaq üçün atılan

addımlar bu gün tariximizin şanlı səhifələrindən biri kimi yüksək səviyyədə hörmət və ehtiramla qeyd edilir.

Müzəffər Ali Baş Komandan, cənab Prezident İlham Əliyevi, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanı və xalqımızı Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibəti ilə təbrik edir, ən xoş, səmimi arzularımı çatdırıram.

MÜNDƏRİCAT

30 dekabr 2025-ci il 3

Edilməmiş çıxışların mətnləri 83

Yeddinci çağırış

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİ İCLASLARININ

PROTOKOLLARI
VƏ
STENOQRAMLARI

Beşinci sessiya
Payız

57-ci cild

30 dekabr 2025-ci il

Buraxılışına məsul
Hafiz Babayev

“Çaşıoğlu Elm-İstehsalat” MMC-nin mətbəəsində çap olunub.

Bakı, M.Müşviq küçəsi, 2A.

Format 60x84 1/16. Çap vərəqi 7. Sifariş . Tiraj 150.

